

KOOSKÖLASTAMISEL ESITATUD MÄRKUSTE JA ETTEPANEKUTE ARVESTAMINE JA ARVESTAMATA JÄTMISE

KOONDTABEL

1. Haridus- ja Teadusministeerium	
1. Toetame eelnõu eesmärki laiendada noorte võimalusi ühiskonnaelus osalemiseks ning peame põhimõtteliselt põhjendatuks avaliku koosoleku korraldaja vanuse alandamist 14 eluaastani. Samas leiame, et eelnõu seletuskirjas toodud põhjendus vajab täiendamist. Eelnõus on vanusepiiri alandamist põhjendatud eeskätt karistusõigusliku vastutuse ja avaliku korra eest vastutamise ees saabumise (14 eluaastat). Avaliku koosoleku korraldamine eeldab lisaks õiguslikule vastutusvõimele ka sisulisi pädevusi, nagu võimekus hinnata riske, tagada ohutus ning juhtida suuremaid inimgruppe. Need pädevused ei teki tingimata samaaegselt süüvõime ees saabumise. Lisaks juhime tähelepanu arengupsühholoogilisele aspektile. Vanuserühmas 14–18 on iseloomulikud tugevam eakaaslaste mõju ning piiratum võime hinnata pikemaajalisi tagajärgi, mistõttu võib olla küsitav, kas avaliku koosoleku formaadis arvamuse avaldamise õiguse realiseerimine selles vanuses on alati eesmärgipärane ja ohutu. Palume kaaluda seletuskirjas vanusepiiri alandamise põhjenduste täpsustamist ja täiendamist.	Selgitame Alaealistele avaliku koosoleku korraldamise õiguse andmise eesmärk on seletuskirja kohaselt noorte aktiivsem kaasamine ühiskondlikesse aruteludes. Konkreetne vanusepiir jääb poliitiliseks otsuseks, eelnõus pakutakse vanusepiiri seoses üldisema vastutusvõime saabumise (seda nii korraldajate kui ka süüteo menetluse vaates). Ühiskond on läbi seaduste leidnud, et 14-aasta saabumisel on noor piisavalt küps oma tegude eest - vähemalt teatud valdkondades - vastutamiseks. Korra tagamiseks nähakse eelnõuga ette täiendava meetmena politsei eelnev teavitamine.
2. Peame põhjendatuks ja vajalikuks selgema regulatsiooni loomist mehitamata sõidukite kasutamiseks riiklikus järelevalves. Samas leiame, et kavandatav regulatsioon vajab täpsustamist järgmistes aspektides. Esiteks on eelnõu § 34¹ lõike 1 punkt 6 (meede „kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks“) sõnastatud väga avaralt. Selline	Jätame arvestamata Eelnõuga antakse politseile (eriseadustes ettenähtud juhul võib see laieneda ka muudele korraldajatele) õigus kasutada mehitamata sõidukit isikuandmete

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

üldine alus jätab korraldatseseorganile ulatusliku kaalutlusruumi, mis võib praktikas viia meetme laialdase kasutamiseni. Teiseks ei näe regulatsioon ette piisavalt selget järelkontrolli mehhanismi olukordades, kus mehitamata sõidukite kasutamine võib toimuda isikute jaoks raskesti tajutaval viisil (nt suurel kõrgusel lendavad seadmed, mille kasutamine ei ole visuaalselt hoomatav). Selliste vahendite kasutamine võib oma olemuselt läheneda varjatud jälgimisele. Kuigi eelnõu näeb ette andmesubjektide teavitamise kohustuse, ei pruugi see praktikas alati tagada piisavat läbipaistvust. Palume kaaluda § 34¹ lõike 1 punktis 6 sätestatud aluse täpsustamist või kitsendamist ning täiendavate kontrolli- või järelevalvemehhanismide (nt dokumenteerimis- või auditikohustus) selgemat sätestamist.	töötlemiseks piiritletud juhtumitel, s.o. eelnõus otsesõnu sätestatud alustel. Ka alus, millele ettepanekus viidatakse – kõrgendatud ohu väljaselgitamine – ei ole ülemäära avar, sest seob korraldatseseorgani kõrgendatud ohu olukorraga (eelnõu muutmise käigus lisandus sättesse ka oluline oht). Kõrgendatud ohu mõiste on KorS-s defineeritud ja seega ei saa mehitamata sõidukeid sel alusel laialdaselt kasutada. Samas võib korraldatseseorganitel tekkida vajadus mehitama sõidukite kasutamiseks olukorras, mida eelnõu koostamise ajal ei ole võimalik selgepiirilisel ette näha. Kitsendamaks seejuures korraldatseseorganite võimalust isikuandmete piiramatuks töötlemiseks, ongi ette nähtud kõrgendatud ja olulise ohu piir. Ka meetme kohaldamisest teavitamise nõue teenib andmesubjekti õiguste kaitse eesmärki. Kui eelnev teavitamine ei ole võimalik, tuleb andmetöötlusest teavitada tagantjärele
3. Eelnõu kohaselt võib mehitamata sõiduki ja vormikaamera abil kogutud salvestisi kasutada õppe- ja koolitustegevuses, tingimusel et isikuandmed on pseudonüümitud. Samas ei ole eelnõus selgelt reguleeritud nende salvestiste säilitamise tähtaega olukorras, kus neid kasutatakse õppetöös. Kuivõrd eelnõu § 34¹ lõike 4 ja § 34² lõike 6 kohaselt on salvestiste üldine säilitustähtaeg kuni 30 päeva, tekib küsimus kas õppetöös kasutatavate salvestiste suhtes kehtib sama tähtaeg või tekib nende kasutamisel eraldiseisev säilitamise alus pikemaks ajaks. Sellise selgusetuse tõttu võib praktikas tekkida ebaühtlane andmekäitlus. Palume täpsustada eelnõus või seletuskirjas, milline säilitustähtaeg kohaldub õppe- ja koolitustegevuseks kasutatavatele salvestistele.	Selgitame Jätame eelnõust kõnealused sätted välja, sest tegemist ei ole KorS reguleerimisala küsimusega. Erinevate isikuandmeid sisaldavate dokumentide, salvestist vms kasutamist õppetöös reguleerivad muud õigusaktid, eelkõige isikuandmete kaitse seadus ja IKÜM.
2. Kaitseministeerium (kooskõlastuskiri on AK märkega) 1. LÜHENDATULT: KorS § 82¹ muudatustega kitsendatakse oluliselt Kaitseväge ja Kaitseliidu võimalusi toetada avaliku korra kaitset ohu	Arvestame osaliselt

ennetamise ja väljaselgitamise faasis. Kriisilukorra ennetamise faasis, mis võib eelneda sõjalise riigikaitse meetmete rakendamisele, on Kaitseväge ja Kaitsealiidu kaasamine kõige tõhusam – tegemist on olukorraga, kus politsei ja teised korrakaitseorganid vajavad kõige enam täiendavaid ressursse ohuproгноosi alusel sekkumiseks. Samas ei ole selles etapis Kaitseväge ega Kaitsealiit riigi sõjalise kaitse ülesannetega liigselt koormatud - seda on näidanud ka Kaitseväge, Kaitsealiidu ja korrakaitseorganite koostööd käsitlevad õppused. Väide, et Kaitseväge või Kaitsealiidu kaasamine rahuaaja korrakaitseks võib ohustada põhiõigusi seetõttu, et neil puudub piisav kogemus haldusmenetluse läbiviimiseks või proportsionaalsuse hindamiseks, ei arvesta KorkSis ettenähtud õigusliku regulatsiooni tegelikku sisu. Esiteks ei võimalda KorkS kaasata riiklikku järelevalvesse kõiki kaitseväge või Kaitsealiidu liikmeid. Korrakaitseseaduse § 82² lõike 1 kohaselt võib riikliku järelevalve meetmete ja vahetu sunni kohaldamise volitusega kaasata üksnes sellise kaitseväge või Kaitsealiidu tegevliikme, kes on läbinud vastava väljaõppe ning omandanud ülesande täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud. Teiseks ei tegutseda kaasatud kaitseväelased ega Kaitsealiidu liikmed iseseisva korrakaitseorganina. Korrakaitseseaduse § 82¹ lõike 3 kohaselt on nad allutatud ülesande täitmise eest vastutavale korrakaitseorgani ametnikule või käsuõigusega juhile, kes tegutseb korrakaitseorgani juhtimisel. Seega jääb vastutus, juhtimine ja otsustusõigus korrakaitseorgani kätte ning Kaitseväge või Kaitsealiit täidab toetavat rolli. Seetõttu ei saa väita, et Kaitseväge või Kaitsealiidu kaasamine riiklikku järelevalvesse kujutaks endast iseenesest suuremat ohtu põhiõigustele. Lisaks teeme ettepaneku täiendada kriisilukorra ja riigikaitsekorralduse vastuvõtmisel muudetud KorS § 82¹ lg 1 sõnastust ja täiendada lauset pärast sõna „täitmist“ tekstiosaga „, kui see ei takista märkimisväärselt Kaitseväge ega Kaitsealiidu põhiülesannete täitmist“.	Koostööst tulenevalt, jätame KorS § 82¹ muutmist reguleeriva punkti eelnõust välja. KorS § 82 jääb sellises sõnastuses nagu see on toodud KORKS-s, st säte võimaldab kaasata Kaitseväge ja Kaitsealiitu ka ohu ennetamiseks. Kuna aga eelnõuga KORKS-s toodud KorS § 82¹ sõnastus ei muudeta, ei saa me arvestada ka sõnastuse täiendamise ettepanekut.
2. LÜHENDATULT: Teeme ettepaneku kaaluda, kas mehitamata sõidukitel võimaldada heli salvestamine või edastamine §-ga 34² sarnastel	Jätame arvestamata

Korralduseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

tingimustel, kui sellise tehnilise lahenduse kasutamine on vajalik menetlustoimingute protokollimise eesmärgil ja välistatakse ülemäärast sekkumist privaatsust kaitsvatesse põhiõigustesse.	Mehitamata sõidukitega heli salvestamine võib ülemääraselt riivata eraelu puutumatuse põhiõigust. Arvestama peab, et nende kasutamisest ei pruugi alati olla võimalik ette teada anda ning sellises olukorras heli salvestamine võib kujutada endast salajast pealtkuulamist. Korralduse kui haldusmenetluse eriliik peab eelkõige olema avalik menetlus.
3. Juhime tähelepanu, et riigipiiri seaduse § 9⁵ sätestab, et nii politsei kui ka Kaitseväge võivad ebaseadusliku piiriületuse avastamiseks, objektide tuvastamiseks, piiripunktides turvalisuse tagamiseks ja piiriülese kuritegevuse tõkestamiseks kasutada asjakohaseid tehnilisi, sealhulgas elektroonilisi seadmeid. Sellisel eesmärgil kasutatakse ka mehitamata sõidukeid, millel on erinevad sensorid, sealhulgas heli vastuvõtmist võimaldavad sensorid. Seega palume selgitada, kuidas suhestub eelnimetatud säte eelnõuga lisatava § 34¹ lg 1 punktis 5 sätestatud õigusega kasutada pilti edastavat või salvestavat mehitamata sõidukit, kui see on vajalik ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korralduse korratamiseks kõrvaldamiseks riigipiiri valvamil ja piirirežiimi tagamisel.	Selgitame Riigipiiri valvamil on korralduseorganile (politsei, Kaitseväge) õigus kasutada KorS § 34¹ sätestatud erimeedet (isikuandmete töötlemine mehitamata sõidukiga) riigipiiriseadusest tulenevate erisustega (teavitamise, erisus, heli salvestamine). Muude tehniliste vahendite kasutamist reguleerib RipS § 9⁵.
4. Veekogul ja õhus ei ole füüsilist riigipiiri, mistõttu elektrooniliste seadmetega jälgimisest ei ole võimalik õhusõiduki ja veesõiduki omanikke teavitada asjakohaste siltide ülespanemisega. Kui õhusõidukeid on teatud juhtudel võimalik teavitada raadioside teel, siis merel väikelaevade ja jetide puhul ei ole see alati võimalik, sest neil puudub radio omamise kohustus. Merel riiklikku järelevalvet tehes on üks olulisimaid rakendatavaid meetmeid veesõidukile pardumine: väikelaeva puhul selle ohutusvarustuse või laevajuhi joobeaste kontrollimiseks või veesõiduki riikluse tuvastamiseks dokumentide kontrollimine. Enamuses juhtudel pardumist kui tegevust salvestatakse videona eelkõige pardumismeeskonna ohutuse tagamiseks ja seda alustatakse juba siis, kui meeskond on suundumas paadiga Kaitseväge laevalt pardutava veesõiduki suunas.	Selgitame Nõutume, et mehitamata sõidukist, eriti mehitamata õhusõiduki kasutamisest ei ole alati võimalik eelnevalt teavitada. Seetõttu näeb ka eelnõu ette, et teavitatakse esimesel võimalusel, kui eelnev teavitamine ei ole võimalik, saab isikuandmete töötlemisest teada anda ka tagantjärele (esimesel võimalusel). Teavitamistoimingu läbi saab isik teada tema põhiõiguste riivamisest. Seega saab isikuandmete töötlemisest mh teada anda näiteks pardumisel, mil tekib reaalne kontakt isikutega, kelle isikuandmeid võidi töödelda.

5. LÜHENDATULT. Kaitseministeeriumi valitsemisala ei toeta eelnõus kavandatud lähenemist, mille kohaselt on mehitamata õhusõiduki kasutamine avalikel kogunemistel seotud vähemalt ohukahtluse olemasoluga ning ohu ennetamise eesmärgil kasutamine ei ole lubatud. Meie hinnangul ei arvesta selline lähenemine tänapäevase julgeolekukeskkonna ega avalike massiürituste turvamise tegelike vajadustega. Suure osalejate arvuga avalike ürituste, sealhulgas laulu- ja tantsupidude, riiklike tähtpäevade tähistamiste, rahvusvaheliste spordisündmuste ning välisriikide kõrgete ametiisikute visiitide turvamisel on ennetav olukorrateadlikkus üks peamisi julgeoleku tagamise meetmeid. Mehitamata sõidukite kasutamise eesmärk ei ole sellistel juhtudel üksnes juba tekkinud ohu dokumenteerimine või sellele reageerimine, vaid võimalike ohtude varajane avastamine ja ennetamine enne nende realiseerumist. Eelnõus pakutud lahendus viib sisuliselt olukorrani, kus korraldatseseorgan saab kasutada ehitamata sõidukit alles siis, kui esineb vähemalt ohukahtlus või konkreetne oht. Selline lähenemine ei ole julgeoleku seisukohalt põhjendatud. Turvameetmete eesmärk ei saa olla reageerimine alles pärast seda, kui oht on juba kujunenud või realiseerumas. Avaliku korra ja inimeste turvalisuse tagamise seisukohalt on vajalik omada võimalust koguda olukorrateadlikkust ka ennetavalt. Eriti problemaatiline on kavandatav piirang olukordades, kus kaitstakse kõrge riskiga sihtmärke või isikuid. Kaitseministeeriumi valitsemisalas toimub regulaarselt rahvusvahelisi visiite, millest võtavad osa välisriikide kaitseministrid, relvajõudude juhatajad, NATO kõrged sõjalised juhid ning muud kaitse- ja julgeolekupoliitika seisukohalt olulised isikud. Nende visiitide turvamisel peab riigil olema võimalik kasutada kaasaegseid tehnilisi vahendeid, sealhulgas mehitamata õhusõidukeid, ennetava julgeolekumeetmena. Ei ole põhjendatud olukord, kus isikuandmete kaitse kaalutlused seatakse absoluutselt kõrgemale inimeste elu ja	Arvestame Muudame eelnõud selliselt, et avalikel kogunemistel saab nende iseloomust tulenevalt töödelda isikuandmeid mehitamata sõidukiga olulise ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks, tõrjumiseks ja korraldatsesumise kõrvaldamiseks. Kõrgete külaliste kaitseks on eelnõus sõnastatud omaette alus, mis võimaldab isikuandmete töötlemist mehitamata sõidukiga ka ohu ennetamise tasemel.
--	---

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

tervise, riigi julgeoleku ning kaitstavate isikute turvalisuse huvidest. Avalikel kogunemistel ja muudel suure riskiga sündmustel on mehitatud sõidukite kasutamine olemuslikult preventiivne meede ning selle tõhusus väheneb oluliselt, kui kasutamise eelduseks on juba konkreetse ohu või ohukahtluse olemasolu.	
6. Eelnõu §-ga 7 muudetakse RiPSis § 11⁴ lõiget 1, lisades uue erimeetme nende erimeetmete hulka, mida piirirežiimi tagamisega, sealhulgas riigipiiri valvamisega, ja piirikontrolliga seotud riikliku järelevalve teostamisel võib politsei ja piirikontrolliga seotud riikliku järelevalve teostamisel toll kohaldada. Selleks uueks meetmeks on KorSi lisatav § 34¹. Merepiiri valvamise ning sise- ja territoriaalmerel piirirežiimi tagamisega seotud riikliku järelevalve teostamiseks on ka Kaitsevägele vaja nii § 34¹ kui ka § 34² sätestatud erimeetme kohaldamise õigust – sellest tulenevalt teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 7 ka teise muutmispunktiga järgmises sõnastuses (arvesse võttes, et Riigikogus olev seaduseelnõu 898 SE jõustub enne käesoleva eelnõukohase seaduse jõustumist): „2) paragrahvi 11⁴ lõiget 1¹ täiendatakse pärast arvu „33“ tekstiosaga „34¹, 34²“.“.	Arvestame Täiendame eelnõud riigipiiriseaduse § 11⁴ lõike 1¹ täiendamisega selliselt, et ka Kaitsevägele oleksid tagatud KorS § 34¹ ja § 34² sätestatud erimeetmed.
7. Eelnõu seletuskirja 7. peatükis on selgitatud, et eelnõuga ei kaasne riigile ega kohalikule omavalitsusele vahetult kulusid ning et kuigi eelnõuga nähakse ette uusi erimeetmeid, ei kohustata riikliku järelevalvet tegevaid asutusi neid hankima. Nagu eespool kirjeldatud, kasutab Kaitseväge oma korraldatseseaduse ülesannete täitmiseks nii mehitamata sõidukeid, elektroonilisi seadmeid kui ka vormikaameraid. See aga tähendab, et eelnõuga kavandatavad uued nõuded andmete säilitamise jms osas mõjutavad vahetult Kaitseväge tegevust ning tähendab muu hulgas ka rahalist kulu kõikide nõuete täitmiseks. Palume selles osas seletuskirja täpsustada.	Selgitame Põhiõiguste riiveks peab alus tulenema seadusest. Eelnõuga luuakse alused isikuandmete töötlemiseks mehitamata sõidukite ja vormikaameratega, kuid ei kohustata ühtki korraldatseseaduse organit neid meetmeid kohaldama. Kui aga meetmete kohaldamine on vajalik, peab korraldatseseaduse organ enne meetme sätestamist eriseaduses kaaluma ka meetmega kaasnevaid kohustusi, sh rahalisi kohustusi. Korraldatseseaduse kui üldseaduse seletuskirjas ei saa hinnata, millised kulud konkreetsetele korraldatseseaduse organitele meetmete kohaldamisega kaasnevad.

8. Teeme ettepaneku kaaluda KorS §-s 63 sätestatud koosoleku pidamiseks keelatud kohtade loendi täiendamist riigikaitseobjektidega. Kehtiv regulatsioon lähtub eeldusest, et avaliku koosoleku pidamise vabadus on demokraatliku ühiskonna üks keskseid põhiõigusi. Samas ei ole tegemist absoluutse õigusega. Põhiseaduse § 47 kohaselt võib rahumeelse kogunemise õigust piirata muu hulgas riigi julgeoleku, avaliku korra ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks. Avalike koosoleku pidamine riigikaitseobjektide vahetus läheduses võib kaasa tuua mitmeid julgeolekuriske (näiteks suureneb võimalus häirida objekti tavapärasest toimimist ja julgestamist; suureneb oht koguda või edastada teavet objekti kaitsekorralduse, valve, reageerimisvõime või tehniliste lahenduste kohta; suureneb provokatsioonide, sihilike mõjutustegevuste ja hübriidohtude realiseerumise risk).	Jätame arvestamata Avaliku koosoleku pidamist ja seeläbi oma meelsuse avaldamist peetakse demokraatliku ühiskonna alustalaks, mille piiramine peab olema põhjendatud ja vajalik. Muuhulgas ei saa kergekäeliselt kitsendada ka koosoleku pidamise kohti. Riigi julgeoleku seisukohalt kriitilise tähtsusega objektid ei ole avalikuks kohaks korraldatseseaduse tähenduses. Seega on neis avaliku koosoleku pidamine nii ehk naa välistatud. Kitsendades koosoleku pidamise põhiõigust veel ka riigikaitseobjekti vahetu lähedusega, ei pruugi riive põhiõigusele olla enam proportsionaalne.
9. Muu hulgas märgime, et KorS-i ei kohaldata julgeolekuasutuste tegevusele julgeolekuasutuste seadusest (JAS) tulenevate ülesannete täitmisel, välja arvatud kuritegude tõkestamine. Ent tulenevalt KorS-is tehtavast muudatusest, palume mehitamata sõiduki kaamera kasutamise regulatsiooni õigusselguse eesmärgil täpsustada ka JAS-is. JAS § 34² lubab julgeolekuasutusel töödelda oma territooriumil ja selle vahetus läheduses toimuva jälgimiseks isikuandmeid jälgimisseadmestiku abil. See säte on korraldatselise iseloomuga erimeede ning ei reguleeri isikuandmete varjatud kogumist isiku varjatud jälgimise abil, mida julgeolekuasutus teeb oma põhiülesannete täitmise raames. Selle sätte analoog on KorS § 34, mida ei ole VTK kohaselt peetud piisavaks muu kui statsionaarse kaamera kasutamiseks. Samas ei sisalda JAS võrreldes KorS §-ga 34 selliseid nõudeid, mida ei ole võimalik mehitamata sõiduki kaamera kasutamisel järgida. Luues KorS-i mehitamata sõiduki kaamera kasutamise reeglid, tuleks ka JAS-is anda sõnaselge volitus	Jätame arvestamata Kuigi JAS § 34² võib olla sisuliselt KorS § 34 analoog, on sätetel siiski olulisi erisusi. KorS § 34 on eelkõige mõeldud staatiliste kaamerate kasutamist silmas pidades (see tuleneb KorS § 34 lg-st 3), JAS § 34² sellist tuletust teha ei saa. Seega ei ole vajalik JAS §-s 34² täiendavalt mehitamata sõidukeid nimetada.

Korrakaitseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

julgeolekuasutusele oma territooriumi ja selle vahetus läheduses toimuva jälgimiseks kasutada mehitamata sõiduki kaamerat. Luues õigusliku aluse KorS-i, aga jättes selle küsimuse eriseaduses reguleerimata, tekib õigusselgusetus. Lisaks märgime, et eelnõu kohaselt võib politsei kasutada pilti edastavat või salvestavat mehitamata sõidukit politsei valvatava objekti ohutuse tagamiseks. Välisluureameti (VLA) territoorium on loetletud Vabariigi Valitsuse 17.12.2009 määruses nr 211 „Politsei poolt valvatavad objektid“. Jättes JAS-i täiendamata tekib olukord, kus politsei võib VLA territooriumi ohutuse tagamiseks mehitamata sõiduki kaamerat kasutada, kuid VLA-l endal sõnaselge volitus puudub. Tulenevalt eelnevast palume kaaluda JAS §-i 34² täiendamist mehitamata sõiduki kasutamiseks järgmiselt: täiendada JAS §-i 34 2 pärast sõna „jälgimisseadmestikku“ sõnadega „või mehitamata sõidukit, õhusõidukit või veesõidukit“.	
10. Palume ühtlustada mõisted korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse (mehitamata sõidukite seire ja tõrje rollijaotus) 902 SE eelnõus kasutatavate mõistetega.	Arvestame Ühtlustame eelnõus mehitamata sõidukite määratlust korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse (mehitamata sõidukite seire ja tõrje rollijaotus) 902 SE eelnõus kasutatud määratlusega. Siiski juhime tähelepanu, et sätete reguleerimisesemed on erinevad, seega ei ole vaja ka mõisteid täielikult samastada. Isikuandmete töötlemise kui põhiõiguspiirangu seisukohalt on oluline töötlemise fakt ja mitte sedavõrd tehniline vahend, millelt töötlemine aset leiab, sõiduki peatamisel või sõiduki lendu sekkumisel on seevastu sõiduki täpne ja piisav määratlumine olulisem.
11. Üheks eelnõu eesmärgiks on kaamerate kasutamise reguleerimine mehitamata õhusõidukitel, kuivõrd korrakaitseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse (mehitamata	Selgitame

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

sõidukite seire ja tõrje rollijaotus) eelnõuga 902 SE tekib Kaitseväel õigus sekkuda mehitamata õhusõidukite lendu, mille kaudu täidab Kaitsevägi korrakaitsefunktsiooni, tekib küsimus, kas eelnõuga kehtestatakse § 34¹ ja § 34² kohalduvad ka edasilükkamatu pädevuse raames? Seetõttu teeme ettepaneku seda täpsustada eelnõus või seletuskirjas. Lisaks on Kaitseväel kehtiva õiguse kohaselt edasilükkamatu pädevus Eesti merealal või väikesaarel tõrjuda vahetut ohtu isiku tervisele või elule, ka selle ülesande raames on vajalik, et Kaitseväel tekib õigus vormikaamera kasutamiseks või operatiivolukorra tuvastamiseks kasutada näiteks liikuvat kaamerat mehitamata sõidukitel. Eelnevast tulenevalt, palume eelnõu koostajatel seletuskirjas täpsustada, kas eelnõus nimetatud seaduse alusel muu korrakaitse organ hõlmab endas edasilükkamatu pädevuse alusel tegutsevat asutust. Kui ei ole hõlmatud, siis palume eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendada.	Kaitseväe edasilükkamatu pädevus on reguleeritud kaitseväe korralduse seaduses. Seaduse § 3¹ sätestab nii edasilükkamatu pädevuse piirid (vahetu ohu tõrjumine väikesaartel, mehitama vee- või õhusõidukist johtuva ohu tõrjumine) kui ka kohaldatavad erimeetmed (vastavalt lõigetes 1 ja 1¹). Kohaldatavad erimeetmed on loetletud ammendavalt. Seega ei laiene Kaitseväe korrakaitseliste erimeetmete hulk eelnõuga automaatselt. Lisame eelnõu rakendussätete ossa ka Kaitseväe korralduse seaduse muutmise ja täiendamise KKS § 3¹ lõikes 1 sätestatud Kaitseväe kui edasilükkamatu pädevusega korrakaitseorgani erimeetmete loetelu.
3. Kliimaministeerium	
1. Palume seletuskirja mehitamata õhusõidukite kasutamise osas lisada selgitus, et KorS § 34¹ kohase mehitamata õhusõiduki kasutamine erimeetmena eeldab ka vastavate riiklike mehitamata õhusõidukite käitamistingimuste ja -nõuete väljatöötamist.	Arvestame Lisame seletuskirja täiendava selgituse, et eelnõuga ei reguleerita mehitamata sõidukite kasutamist riiklikus järelevalves, vaid luuakse õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks nende tehniliste vahendite kasutamisel. Mehitamata sõidukite kasutamist reguleerivad muud õigusaktid, mehitamata õhusõiduki kasutamine eeldab riiklike mehitamata õhusõidukite käitamistingimuste ja -nõuete väljatöötamist.
2. KorS § 34¹ lg 1 p 4 järgi võib mehitamata õhusõidukit kasutada KorS §-des 50 ja 51 sätestatud erimeetme kohaldamisel. Seega mehitamata õhusõiduki kasutamine ei ole iseseisev meede, vaid ainult § 50 või § 51 meetme tehniline teostamise viis. Lihtsustatult - kui ametnik võib ise valdusse siseneda ja valduse läbi vaadata, siis ta võib seda teha ka mehitamata õhusõidukiga. KeA-l on eelnõuga tutvumisel tekkinud	Selgitame Eelnõuga KorS-i lisatava § 34¹ lg 1 p 4 annab aluse isikuandmete töötlemiseks mehitamata sõidukiga ka valdusesse sisenemise või valduse läbivaatamise erimeetme kohaldamisel. Säte on §-s 34¹ nimetatud

praktiline küsimus, millele palume selgitust. Nimelt kuidas käsitleda olukorda, kus mehitamata õhusõiduk ei maandu ega liigu otseselt kellegi kinnistul, vaid lendab näiteks jõe, järve, mere, tee, riigimetsa või muu avaliku ala kohal, aga kaamera vaatevälja jääb erakinnistu või kaldarajatis. Kas selline ülelend on eravalduse osas KorS § 50 või § 51 erimeetme kohaldamine? Või on see väljastpoolt tehtav vaatlus? Kui iga selline lend tuleb lugeda valdusesse sisenemiseks või valduse läbivaatuseks, siis muutub mehitamata õhusõiduki kasutamine väga keeruliseks. Kui seda saab käsitada väljastpoolt vaatlusena, peaks see seletuskirjas selgelt kajastuma. Praegu ei anna eelnõu sellele küsimusele vastust. Iga isiku või iga kinnistu omaniku individuaalne eelnev teavitamine ei ole tihti realistlik. Seega võiks eelnõu seletuskirjas olla selgemalt välja toodud, millal piisab üldisest avalikust teavitusest, millal tuleb teavitada konkreetset avaliku korra eest vastutavat isikut ning millal tuleb p 4 puhul eraldi teavitada valdajat ja omanikku. Palume eelnevat seletuskirjas täiendavalt selgitada. Punkt 6 ehk mehitamata õhusõiduki kasutamine kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrariikkumise kõrvaldamiseks. Seega KorS § 34¹ lg 1 p 6 lubab mehitamata õhusõidukit kasutada kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrariikkumise kõrvaldamiseks. KeA mehitamata õhusõiduki kasutuse vajadus ei ole alati seotud kõrgendatud ohuga. Väga sageli võib olla tegemist tavapärase järelevalvega, kus kontrollitakse mingit piirkonda või objekti, et näha, kas rikkumine võib esineda. Näiteks: veeäärsete ebaseaduslike ehitiste või rajatiste tuvastamine, püügivahendite otsimine, jäätmekäitluskohtade kontroll, kaevandusalade või ladestusalade mõõtmine, raskesti ligipääsetavate alade vaatlus, kaitstavate alade kontroll, suure ala esmane ülevaatus, seire- või projektitegevusega seotud vaatlused, kus eesmärk ei ole isikute jälgimine. Näidetena toodud olukordades ei pruugi enne lendu olla kõrgendatud ohtu. Mehitamata õhusõiduki kasutamise eesmärk võib seisneda selles, et saada esmane pilt ja hinnata, kas on	eelkõige seetõttu, et nende erimeetmete kohaldamisel töödeldakse suure tõenäosusega ka isikuandmeid (äriruumi sisenemisel, eluruumi sisenemisel). Tagamaks andmete töötlemise aluste ühese selge loetelu, on ka see olukord §-s 34¹ nimetatud. Siiski ei pea iga sugune valdusesse sisenemine või valduse läbivaatamine tooma kaasa isikuandmete töötlemise. Kui mehitamata õhusõiduk lendab üle jõe, järve, metsa vms ja sõidukil oleva kaamera vaatevälja jääb erakinnistu, ei ole tõenäoliselt tegemist KorS § 34¹ meetmega, sest eesmärk ei ole töödelda isikuandmeid (st riiklikuks järelevalveks ja ohutõrjeks ei ole vaja töödelda isikuandmeid, vaid kas jõuda punktis A punkti B või jälgida mingi avalikku ruumi või keskkonna olukorda vms). Kui mehitamata sõidukil oleva kaameraga jälgitakse näiteks inimesele kuuluvat põldu või heinamaad, et veenduda õigusaktidest tulenevate nõuete täitmisel, on pigem tegemist KorS § 50 erimeetmega ning mitte KorS § 34¹ meetmega. Ettepanekut lisada § 34¹ lg 1 p-i 6 ka ohu ennetamine, me ei toeta. Oluline on tähele panna, et KorS § 34¹ reguleerib isikuandmete töötlemist, mitte mehitamata sõiduki kasutamist kui sellist. Ettepanekus kirjeldatud olukorrad – veeäärse ebaseadusliku ehitise tuvastamine, püügivahendite otsimine, jäätmekäitluse kontroll jne – on pigem KorS § 50 ja 51 erimeetmete kohaldamise olukord, mõlemat erimeedet saab kohaldada ka ohu ennetamiseks (nõ inspektsooniliseks järelevalveks). Siiski juhime tähelepanu, et eelnõu muutmise tulemusel on kõnealune säte aluseks ka olulise ohu
--	--

tegemist rikkumisega. Drooni kasutamine ohuennetusena on KeA-le kriitiliselt vajalik. Eelnevat arvestades palume kaaluda võimalust näha ette KorS § 34¹ lg 1 p-s 6 mehitamata sõiduki kasutamise võimalus ka ohu ennetamise eesmärgil.	väljaselgitamiseks, tõrjumiseks või sellise korralikkumise kõrvaldamiseks.
3. KorS § 34¹ lõikes 4 ja 34² lõikes 6 nähakse ette vormikaamera ja mehitamata õhusõidukite salvestiste maksimaalseks säilitustähtjaks kuni 30 kalendripäeva. Erandina säilitatakse mehitamata õhusõidukiga tehtud salvestisi ja vormikaamera salvestisi kauem kui salvestist kasutatakse täielikult või osaliselt erimeetme kohaldamise kohta koostatud protokollina. Sellisel juhul säilitatakse salvestist vastavalt protokollil säilitamise nõuetele. KeA mehitamata õhusõiduki kasutuse eripäradele ei pruugi õhulennu tulemusel saada ainult tavaline foto või video vaid ka ortofotod, mõõdistusfailid, mahumudelid, kaardikihid, aruanded või muud tuletatud andmed. KeA-l on tekkinud eelnõuga tutvudes küsimus, kas need kõik on „salvestised“ KorS § 34¹ lg 4 tähenduses ja kas neile kohaldub sama 30 päeva reegel. Kui mehitamata õhusõidukit kasutatakse mõõdistamiseks, tõendamiseks, hilisemaks võrdluseks või keskkonnaseisundi muutuste hindamiseks, siis võib 30 päeva olla liiga lühike säilitamistähtaeg. Samuti märgime, et praktikas esineb sageli olukordi, kus menetlusosaline esitab vaide või kaebuse seadusega lubatud viimasel päeval (30. päeval). Arvestades postiteenuse, kohtus toimuva dokumendi registreerimise ja asutuste dokumendihalduse dokumendi registreerimise aega, jõuab info esitatud kaebuse või vaide kohta järelevalveorganini reaalselt alles mõned päevad pärast tähtaja saabumist. Kui salvestis kustub rangelt 30. päeval, on tõendusmaterjal järelevalveorganini jõudmise hetkeks juba hävinud, mis muudab võimatuks vaide objektiivse lahendamise ning riivab isiku õiguste kaitset. 10-päevane täiendav puhveraeg (kokku 40 päeva) tagaks õiguskindluse, et kaebuse objektiks olev tõend on menetlejale reaalselt kättesaadav. Palume ette näha KorS § 34¹ lg 4 ja 34² lg 6 salvestise säilitamise tähtaeg 40 päeva ja sellest erand- mõjuval põhjusel (eriseaduses reguleeritud) võib säilitada salvestisi ka kauem.	Jätame arvestamata Salvestisega KorS §-de 34¹ ja 34² tähenduses on tegemist siis, kui nendega salvestatakse isikuandmeid ja seda tehakse eesmärgipäraselt riikliku järelevalve raames (erimeetme esemeks on isikuandmete töötlemine). Kui mehitamata sõiduki abil luuakse kaardikihte jne, ei ole tegemist riikliku järelevalvega. Isegi, kui muus menetluses loodud teavet (mehitamata sõiduki kasutamisega loodud kaardikiht vms) kasutatakse riikliku järelevalve menetluses tõendina. Me ei pea vajalikuks ka säilitamistähtaja pikendamist. Vastupidi, eelnõu muutmise tagajärjel oleme üldist salvestise säilitamise tähtaega lühendanud 15 päevale. Siiski juhime tähelepanu, et tegemist on üldise säilitustähtajaga, kui salvestist kasutatakse muus menetluses, säilitatakse seda selle menetluse reeglite kohaselt.

4. KorS § 34² lg 2 kohaselt on korraldatseseorgan kohustatud vormikaamerat kasutama, kui avaliku korra eest vastutav isik või muu menetlusosaline on esitanud selleks põhjendatud taotluse. Eelnõu seletuskirjas on küll selgitatud sätte sisu, kuid KeA-l on tekkinud eelnõuga tutvudes praktilised küsimused, millele palume selgitust. Mis on „põhjendatud“ taotlus? Kas piisab sellest, et isik ütleb, et ta ei usalda ametnikku? Kas ametnik peab keeldumist eraldi põhjendama? Mis saab siis, kui vormikaamerat ei ole kaasas? Mis saab siis, kui seade ei tööta või aku on tühi? Kas taotlust saab täita osaliselt? Kas kaamera peab siis salvestama kogu kontrolli või ainult vaidlusaluse osa? Kas salvestamisest võib keelduda, kui see riivaks ülemääraselt kolmandate isikute õigusi? Kas salvestamisest võib keelduda, kui kontroll toimub kodus või muus eraeluliselt tundlikus kohas (riikliku järelevalve meetme kohaldamise asjaolude jäädvustamiseks, kui vormikaamera kasutamine ei ole ülemäärane riive isiku põhiõigustele, võib vormikaamerat kasutada, kaaludes seejuures, kas kaamera kasutamine on võimalik viisil, mis välistab tundliku eraelulise info töötlemise).	Selgitame Eelnõu muutmise tulemusel oleme loobunud kaamera kasutamisel menetlusosalise nõudmisel põhjendatud taotluse esitamise kontseptsioonist. Kuna kaamera kasutamine sel juhul on eelkõige inimese õiguste kaitse tagamise vahend (inimene soovibki korraldatseseorgani tegevuse jäädvustamist, sest leiab, et see rikub tema õigusi ja ta vajab õiguste kaitseks objektiivset jäädvustust). Seega peab korraldatseseametnik kaamerat kasutama, kui menetlusosaline seda nõuab. Tähele tuleb panna, et menetlusosalise nõue ei ole omaette isikuandmete töötlemise aluseks ehk erimeetme kohaldamise aluseks. Kõik objektiivsed takistused – pole kaamerat, aku tühi vms – välistavad arusaadavalt kaamera kasutamise, kuid omaette küsimus on, kas järelevalvet tegema minnes saab olla aku tühi.
5. Eelnõu § 1 p 6 kohaselt täiendatakse KorS-st §-ga 53¹ kontrollteingu meetmega. Selle paragrahvi lõike 6 kohaselt otsustab kontrollteingu tegemise prefekt või korraldatseseorgani juht. Märjime, et näiteks JäätS § 119² lg 4 järgi otsustab kontrollteingu tegemise KeA peadirektor või tema volitatud ametiisik. Lisaks on VTMS § 77 lg-s 1 nähtud ette võimalus kaebuse lahendamiseks kohtuvälise menetleja juhi õigusaktiga volitatud ametniku poolt. VTMS § 77 lg 1 sõnastus: „kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuse lahendab kohtuvälise menetleja juht või kohtuvälise menetleja juhi õigusaktiga volitatud ametnik kaebuse kättesaamisest alates viie päeva jooksul kirjalikus menetluses“. Arvestades VTMS-i sõnastust ning lähtudes sellest, et järelevalve erisustega on paremini	Arvestame Muudame eelnõu sõnastust soovitatud viisil.

kursis järelevalve valdkonna juht, võib mõnel juhul olla asjakohasem, et kontrollteingu tegemise otsustab juhi volitatud ametnik. Teeme ettepaneku sõnastada KorS § 53¹ lg 6 järgnevalt: „(6) Kontrollteingu tegemise otsustab prefekt, korralduseseaduse organi juht või tema volitatud ametnik.“	
6. Eelnõuga § 1 punktiga 14 soovitakse täiendada KoRS §-i 83 lõikega 11järgmises sõnastuses: „Riikliku järelevalve meetme õiguspärase rakendamise tekitatud varaline kahju hüvitatakse isikule õiglases ulatuses.“. Eelnõu seletuskiri ei selgita vastava normi lisamise vajadust ega sisu ning puudu on ka lisatava sätte mõjude hinnang. Selline regulatsioon võib oluliselt takistada korralduseseaduse organite ülesannete täitmist, kuivõrd kahju hüvitamise nõude kartuses võidakse jätta vajalikud meetmed kohaldamata. Eeltoodust tulenevalt palume jätta nimetatud säte KorSi lisamata või piirata oluliselt selle kohaldamisala viisil, mis tagaks korralduseseaduse organite tõhusa ja eesmärgipärase tegutsemise jätkumise. Toome näitena ehitise ehitamise või kasutamise nõuete täitmise üle järelevalve tegemisel sätte rakendamise korral tõusetuvaid probleeme. Ehitise ehitamise nõuete täitmise üle järelevalve tegemisel on tegevuse peatamine tavapärane riikliku järelevalve meede. Õigusliku aluseta ehitise ehitamise või kasutamise peatamise alus on tuletatav KorS-st, mille kohaselt on korralduseseaduse organil õigus riikliku järelevalve ülesannete täitmisel kohaldada riikliku järelevalve meetmeid. KorS § 28 lõike 1 kohaselt on pädeval asutusel ohu või korralduseseaduse korral õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega ohu tõrjumise või korralduseseaduse korrvaldamise kohustus ning hoiatada teda korralduseseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendite kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul. Ehituseseadustikus on riikliku järelevalve menetluse alus ja ulatus sätestatud §-s 130. Näiteks kuulub kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete hulka ka ehitus- ning kasutusteatis ja ehitus- ning kasutusloa olemasolu kontrollimine, kasutamise nõuetele vastavuse kontrollimine	Selgitame Jätame sätte eelnõust välja. Õiguspärase haldusakti või toiminguga tekitatud kahju hüvitamist reguleerib riigivastutuse seadus. Täiendavat alust korralduseseadusesse ei ole mõistlik luua.

jpm. Riikliku järelevalve meetmena on ehitustööde peatamist aastate jooksul kasutatud arvukalt. Ehitise kasutamise peatamine on riikliku järelevalve meetmena vähe kasutust leidnud, kuna sisaldab väga intensiivset isiku õiguste riivet. Ehitusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (SE 743) lisatakse ehitamise peatamise alus ka ohukahtluse korral: (4) Korraldusseorganil on õigus korraldusseaduse väljaselgitamiseks peatada ehitise ehitamine või selle kasutamine ka ohukahtluse korral. KorSi kavandatavate muudatustega lisatav säte võib meie hinnangul kavandatud kujul oluliselt pärssida korraldusseorganite tööd. Edastatud normisõnastus võib luua olukorra, kus õiguspäraste meetmete rakendamine, sealhulgas ehitustööde peatamine ehitusloa puudumisel või ohukahtluse korral, võib tuua korraldusseorganile kaasa olulise rahalise nõude. Ehitusvaldkonnas võib iga ehitusseisak põhjustada märkimisväärseid kulusid, muu hulgas seoses töölepingute, hangete tähtaegade ja leppetrahvide, materjalide kallinemise, tööjõu seisaku ning muude kaasnevate kuludega.	
7. Palume eelnõu §-i 1 täiendada uue punktiga milles asendatakse KorS § 35¹ lõike 3 tekstiosa „1313” tekstiosaga „1247” Põhjendus: Muutunud on keskkonnavaldkonna infotelefoni number. Siseministri 21.12.2016 määruse nr 36 „Hädaabiteadete ning abi- ja infoteadete andmekogu põhimäärus” § 52 lõike 2 punktide 6 ja 7 kohaselt kantakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse ka võimaliku ebaseadusliku keskkonnakasutuse kirjeldus ning kalapüügi eelteate ja eripüügiteate andmed, mis edastatakse saabunud hädaabiteate ning abi- ja infoteate menetlemise käigus. Nimetatud andmekogu vastutav töötleja on Häirekeskus ja KeA-l on õigus saada andmeid ebaseadusliku keskkonnakasutuse, kalapüügi eelteate ja eripüügiteate menetlemiseks. 16. märtsil 2020 avas Häirekeskus infotelefoni 1247. Riigiinfo telefoniga 1247 liitus 2021. aastal keskkonnainfo telefon. KeA ja Häirekeskus on sõlminud sellekohase kokkuleppe. Esialgu töötas riigiinfo telefoniga 1247 paralleelselt ka valvetelefon 1313, kuid nüüdseks on	Selgitame Siseministerium on koostanud päästeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega muuhulgas muudetakse ka KorS § 35¹. Sätte uus sõnastus saab eelnõu seadusena jõustumisel olema järgmine: „§ 35¹. Hädaabinumbril ja riigiinfunumbril edastatud teabe töötlemine (1) Häirekeskus salvestab hädaabinumbril 112 või riigiinfunumbril 1247 edastatud teabe. (2) Hädaabinumbril 112 või riigiinfunumbril 1247 edastatud teavet töötlevad õigusaktis sätestatud alusel ja korras: 1) Häirekeskus;

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

kasutuses üksnes uus number. Palume käesoleva eelnõu raames uuendada KorSis vastavad andmed, kuna ka eelnõu käsitleb isikuandmete töötlemisega seonduvaid riikliku järelevalve erimeetmeid.	2) asutus, kelle pädevusse edastatud teave kuulub. (3) Häirekeskus säilitab hädaabinumbri 112 või riigiinfonumbri 1247 edastatud teabe salvestist üks aasta teabe salvestamisest arvates. Säilitustähtaja möödumisel teave kustutatakse.
8. Palume sõnastada eelnõu § 3 tekst järgmiselt: Atmosfääriõhu kaitse seaduses tehakse järgmised muudatused: 1) paragrahvi 223 täiendatakse lõigetega 11 ja 12 järgmises sõnastuses: (11) Keskkonnaamet ning Maksu- ja Tolliamet võivad käesolevas seaduses sätestatud järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseseaduse §-s 53¹ sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras. (12) Keskkonnaamet võib käesolevas seaduses sätestatud järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseseaduse §-des 34¹ ja 34² sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras.“;	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algtada vastava eriseaduse muutmine, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
9. Palume eelnõu §-i 4 täiendada uue punktiga 2, lugedes senine punkt 2 punktiks 3, järgmises sõnastuses: 2. Jäätmeseaduse § 119¹ tekst lugeda lõikeks 1 ning täiendada paragrahvi lõikega 2 järgmises sõnastuses: „(2) Keskkonnaamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamisel kohaldada korrakaitseseaduse § 34¹ ja 34² sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras.“	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algtada vastava eriseaduse muutmine, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
10. Palume eelnõu täiendada uute paragrahvidega, millega muudetakse seadusi järgnevalt: 7.1. Jahiseaduse § 471 teksti täiendatakse pärast arvu „32“ tekstiosaga „34¹, 34²	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike

„; 7.2. Kalapüügiseaduse §-i 64 täiendada pärast arvu „32“ tekstiosaga „34¹, 34²“; 7.3. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 622 lõiget 1 täiendatakse pärast arvu „32“ tekstiosaga „34¹, 34²“; 7.4. Looduskaitseaduse § 703 lõiget 1 täiendada pärast arvu „32“ tekstiosaga „34, 34¹, 34²“; 7.5. Maapõuaseaduse § 108 tekst lugeda lõikeks 1 ja paragrahvi täiendada lõikega 2 järgmises sõnastuses: „(2) Keskkonnaamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve tegemiseks kohaldada korraldatseseaduse §-des 34¹ ja 34² sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korraldatseseaduses sätestatud alusel ja korras.“; 7.6. Metsaseaduse §-i 652 täiendada pärast arvu „32“ tekstiosaga „34¹, 34²“; 7.7. Veeseaduse § 251 tekst lugeda lõikeks 1 ja paragrahvi täiendada lõikega 2 järgmises sõnastuses: „(2) Keskkonnaamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve tegemiseks kohaldada korraldatseseaduse §-des 34¹ ja 34² sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korraldatseseaduses sätestatud alusel ja korras.“;	erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algtada vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
4. Kultuuriministeerium	
Kooskõlastatud märkusteta	
5. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	
1. Kavandatava korraldatseseaduse § 53¹ kohaselt seotakse kontrolltehing olulise või kõrgendatud ohu väljaselgitamise või tõrjumisega. Seletuskirjast ei nähtu piisavalt, miks on selline muudatus tarbijakaitse ja toodete turujärelevalve valdkonnas vajalik ning kuidas on hinnatud selle mõju senisele järelevalvepraktikale. Tarbijakaitse ja toodete turujärelevalve valdkonnas kasutatakse kontrolltehingut sageli olukordades, kus ettevõtja tegelikku käitumist ei ole võimalik hinnata avatud järelevalvemeetmetega. See puudutab eelkõige e-kaubandust ja digitaalseid teenuseid, kus	Selgitame ja arvestame osaliselt Kehtivas tarbijakaitseaduses on kontrollteingu tegemine reguleeritud ilma korraldatsesele omaste ohutasemete määratlemiseta. Seega ei ole kehtiva seaduse säte üldist korraldatseseõiguse ülesehitust arvestades selge ja arusaadav.

rikkumine võib ilmneda alles ostuprotsessi käigus või pärast lepingu sõlmimist. Samuti võib kontrolltehing olla vajalik tegeliku kaupleja tuvastamiseks, tarneaegade kontrollimiseks, eksitavate kauplemisvõtete tuvastamiseks või tarbija taganemisõiguse järgimise kontrollimiseks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium juhib tähelepanu, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/2394 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/10202 tulenevad pädevatele asutustele kontrolllostu tegemise ning sellega seotud minimaalsed järelevalvevolitused, sealhulgas võimalus tegutseda vajaduse korral varjatud identiteedi all ning kontrollida, uurida, demonteerida ja katsetada kontrollteingu käigus omandatud kaupu või teenuseid. Eelnõuga tehtavate muudatused ei anna selgust, kuidas on pärast tarbijakaitseaduse § 63 ja toote nõuetele vastavuse seaduse § 56¹ kehtetuks tunnistamist tagatud nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate volituste jätkuv rakendamine. Samuti ei nähtu eelnõu materjalidest, kuidas on pärast tarbijakaitseaduse § 63 kehtetuks tunnistamist tagatud õigus teha kontrollteinguid tarbijate huve kaitsvatest Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise kontrollimiseks. Eelnõu seletuskirjast nähtub, et kontrollteingu tegemisse ei ole enam lubatud kaasata korraldusorganiväliseid isikuid. Palume muuta eelnõu või põhjendada seletuskirjas, kuidas selline lahendus tagab järelevalve tõhususe ning Euroopa Liidu õigusest tulenevate kontrolllostavolituste tõhusta rakendamise, arvestades, et teatud juhtudel võib korraldusorganivälise isiku kaasamine aidata kaasa kontrollteingu eesmärgi saavutamisele. Samuti ei nähtu eelnõust ega seletuskirjast piisavalt selgelt, kas kontrollteingu tegemisel säilib võimalus tegutseda vajaduse korral varjatud identiteedi all, kasutada väljamõeldud nime, käituda kontrollteingu eesmärgist lähtudes keskmise tarbija või keskmise lõppkasutajana, lükata põhjendatud juhtudel edasi kontrollteingust teavitamist ning uurida, katsetada või demonteerida kontrollteingu käigus omandatud toodet. Need erisused ei ole üksnes menetluslikud	Kontrolltehing, mille tegemisel ei arvestata haldusmenetluse avalikkuse põhimõttega, peab olema pigem erandlik meede. Seetõttu nähakse eelnõuga ette kontrollteingu tegemine olulise või kõrgendatud ohu väljaselgitamise vajadusest alates. Kontrollteingut ei saa teha ohu ennetamiseks. Ohukahtlusega on seejuures tegemist olukorras, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal ei saa tõenäosust, et korraldusrikkumine aset leiab, pidada piisavaks, kuid mille puhul on alust arvata, et korraldusrikkumine ei ole välistatud. Seega peab korraldusorganil olema kontrollteingu tegemiseks vähemalt kahtlus, et konkreetse juhtumi asjaolud ei välista korraldusrikkumise tõenäosust. Nii on ka eelnõuga tagatud, et korraldusorgan saab reageerida oluliste ohtude tõrjumiseks või korraldusrikkumiste ärahoidmiseks. Arvestame tehtud ettepanekut muuta eelnõu selliselt, et korraldusorganil oleks võimalik tegutseda varjatud identiteedi all, kasutades väljamõeldud nime.
---	---

lahendused, vaid on välja kujunenud tarbijakaitse ja toodete turujärelevalve valdkonna praktilistest vajadustest ning toetavad kontrollteingu eesmärgi saavutamist.	
2. Eelnõu kohaselt otsustab kontrollteingu tegemise prefekt või korraldatseseorgani juht. Selline lahendus võib osutada praktikas ebavajalikult jäigaks olukordades, kus kontrollteinguid tehakse riskipõhiselt või suuremas mahus. Kontrollteingu vajadus võib ilmnedä järelevalvemenetluse käigus ning alati ei pruugi olla otstarbekas taotledä iga üksiku kontrollteingu tegemiseks asutuse juhilt eraldi otsust. Seetõttu palume kaaluda kontrollteingu tegemise otsustamise õiguse delegeerimise võimalust või näha ette muu lahendus, mis tagaks tõhusa järelevalve korraldamise, säilitades samal ajal piisava kontrolli meetme kasutamise üle.	Arvestame Muudame eelnõu sõnastust selliselt, et säiliks kontrollteingu otsustamiseks teise silmapaari kohustus, kuid selleks ei pea olema asutuse tippjuht.
3. Lisaks leiame, et täiendavat analüüsi vajab kavandatava korraldatseseaduse § 34² paiknemine erimeetmete regulatsiooni hulgas. Seletuskirjast nähtub, et kehalähedase salvestusseadmega kogutud salvestist käsitatakse sisuliselt menetlustoimingu protokollimise vahendina. Sellest tulenevalt vajab täiendavat analüüsi, kas vastav regulatsioon peaks paiknema korraldatseseaduse üldsätete juures, mitte erimeetmete hulgas. Samuti ei selgu eelnõust üheselt, millisel õiguslikul alusel saavad kavandatavat volitust kasutada muud korraldatseseorganid peale politsei. Eelnõus tuleks see küsimus selgelt lahendada, et vältida tõlgendamisprobleeme regulatsiooni rakendamisel.	Arvestame osaliselt ja selgitame Nõustume, et nn vormikaamera kasutamine menetlustoimingu protokollimise abivahendina ei peaks asuma erimeedet reguleeriva sätte koosseisus ning selle õigem asukoht oleks protokollimist reguleerivas paragrahvis. Teeme eelnõus vastavad muudatused. Samas selgitame, et vormikaamera kasutamine ametniku või muu isiku elu või tervist ohustavas olukorras või vahetu sunni kohaldamisel, ei ole pelgalt protokollimise eesmärgi täitev. Neil juhtudel kasutatakse vormikaamerat iseseisva teabe kogumise vahendina, s.o. iseseisva erimeetmena. Erimeetme eesmärk on koguda teavet olukorra kohta ning tagada seeläbi nii korraldatseseorgani ametniku kui ka muu inimese (nt inimene, kelle suhtes vahetut sündi kohaldati) õiguste kaitse – piisav ja objektiivne teave annab võimaluse tagantjärele hinnata

	ametniku tegevuse eesmärgipärasust, õiguspärasust ja proportsionaalsust.
6. Rahandusministeerium	Jätab kooskõlastamata
1. Eelnõu § 1 punktiga 1 korralduseseadusesse (KorS) lisatava § 16 lõikega 5 nähakse ette hüvitise maksmine korralduseseadusega isiku hukkamise või surma korral korralduseseaduse täites või sellega õnnetusjuhtumi või tema vastu suunatud ründe tagajärjel. Seletuskirjas on selgitatud, et sisuliselt on sätte aluseks võetud avaliku teenistuse seaduse §-s 49 ametniku puhul ettenähtud hüvitiste maksmise põhimõtted, arvestatud on ka vabatahtlike päästjate, demineerijate ja abipolitseinike puhul riigi poolt ettenähtud hüvitistega. Soovitame kaaluda, kas hüvitisele oleks põhjendatud sätestada tulumaksuvabastus tulumaksuseaduse § 19 lg 3 punkti 12 alusel. KorS-i lisatava § 16 lõikes 5 nimetatud hüvitise välistamiseks tulumaksuga maksustamisest tuleks eelnõusse lisada ka tulumaksuseaduse § 19 lg 1 punktis 12 toodud loetelu täiendamine.	Arvestame Täname asjakohase soovituselt. Kuna hüvitise arvestamise aluseks on sarnasus avaliku teenistuse seadusega, ei ole põhjendatud ka väljamakstava hüvitise erinevaks käsitlemiseks ning tulumaksuvabastuse sätestamine on põhjendatud.
2. LÜHENDATULT: teeme mehitamata sõidukite regulatsiooniga seonduvalt järgmised ettepanekud: - täiendada KorS §-i 34¹ lg 1 punkti 5 tekstiosaga „, samuti tollialastest õigusaktidest kinnipidamise tagamisel“; - asendada tolliseaduse §-s 61 tekstiosa „§-des 30–34“ tekstiosaga „§-des 30–34“. Lisaks märgime, et oleks loogikavastane, kui mehitamata õhusõidukite käitamise reeglite üle teostatava riikliku järelevalve arsenalis mehitamata õhusõidukite kasutamise võimalus puudub. Sellest tulenevalt tuleb täiendada lennundusseaduse § 60² lõiget 1 (ilmselt ka lõiget 1¹) viitega KorS §-le 34¹	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust. Lisaks juhime tähelepanu, et uue isikuandmete töötlemise aluse sõnastamisel seatakse eelnõuga teadlikult suhteliselt kitsad piirid erimeetme kohaldamisele. Nii ei anta eelnõuga reeglina korralduseseaduseorganile alust kasutada mehitamata sõidukitel olevaid kaameraid isikuandmete töötlemiseks ohu ennetamise tasandil.

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

	Erikorraldatseseaduseid saab puudutada reeglina alus, mis lubab isikuandmeid tehnilisi vahendeid kasutades töödelda kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks, tõrjumiseks ja sama kaaluda korraldatseseaduse kõrvaldamiseks. Juhime tähelepanu, et eelnõu muutmise tulemusel on punkti sõnastust laiendatud – kõrgendatud ohu kõrval räägitakse siin ka olulisest ohust. Samas ei vaja erikorraldatseseaduseid mehitamata sõidukeid sageli mitte isikuandmete töötlemiseks, vaid muu erimeetme kohaldamise tõhustamiseks (nt valdusesse sisenemine). Sel eesmärgil mehitamata sõidukite kasutamine jääb KorS § 50 reguleerimisesemesse.
3. LÜHENDATULT: Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse KorS-i §-ga 34². Paraku ei ole eelnõus pakutud lahendused kohased. Esiteks märgime, et eelnõu kehtestamisel kasutatakse KorS-s erinevaid termineid – salvestusseade, jälgimisseadmetik, vormikaamera, pilti või heli salvestav seade. Teiseks tuleneb eelnõust ja seletuskirjas antud selgitustest, et tegemist ei ole riikliku järelevalve erimeetmega, vaid kas protokoll (KorS § 12) aseainega või äärmisel juhul protokoll toe(s)tava meetmega põhjendused seletuskirja lk 12). Erimeetmega oleks tegu juhul, kui kaamera paigaldaks kuhugi iseseisvalt nõ järelevalvet tegema. Lisaks on ilmne, et ametniku järelevalvetoimingute tema vormikaameraga salvestamine ei saa olla iseenesest eraldiseisev erimeede KorS 3. peatüki 3. jao mõistes, mis sisaldab selliseid meetmeid nagu sundtoomine, läbivaatused jmt. Kuivõrd eelnevalt tulenevalt saab vormikaamerat pidada protokollimisvahendiks ehk salvestist saab edaspidi lugeda konkreetse menetlustoimingu kohta koostatud protokolliks, siis peaks uus säte asuma KorS § 12 juures, kus asub ka § 13 (Isikuandmete töötlemine riikliku järelevalve teostamisel), näiteks uue	Arvestame osaliselt Nõustume märkusega, et eelnõus ei ole kasutatud läbivalt samu sõnu sama nähtuse reguleerimisel. Muudame eelnõu sõnastust ning kasutame edaspidi §-s 34¹ ja 34² sõna „jälgimisseadmetik“ nagu seda tehakse ka §-s 34. Nõustume ka käsitlemisega, et eelnõus pakutud lahendus vormikaamera kasutamisel järelevalvemeetme kohaldamise asjaolude jäädvustamiseks ei ole omaette erimeede. Seetõttu muudame eelnõu ning jätame § 34² reguleerimisalast selle aluse välja. Ülejäänud alustel (vahetu sunni kohaldamine ja risk kellegi elule või tervisele) vormikaamera kasutamine isikuandmete töötlemiseks on meie hinnangul iseseisev

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

§-na 12¹. Eelnevast tulenevalt peame äärmiselt oluliseks kehtestada vormikaamera kasutamise õiguslik alus eelnõus pakutud KorS § 34² seaduse 1. peatükis. Teeme ettepaneku sätestada see uue paragrahvina 12¹, erisusena haldusmenetluse seaduse §-s 18 sätestatud menetlustoimingute protokollimise üldreeglitest. Samas tuleks üle vaadata ka KorS § 49 (vallasasja läbivaatus) lõikes 5¹ ja § 51 (valduse läbivaatus) lõikes 6¹ viidatud olukorra jäädvustamine pilti või heli salvestava seadmega – kui tegemist on pigem protokollilise toiminguga sarnaselt eelnõuga lisatavas KorS §-s 34², siis selguse huvides tuleb need viited nimetatud sätetest välja jätta või kohandada vastavalt.	erimeede, mille eesmärgiks on koguda täiendavat teavet olukorra ja selles osalevate isikute käitumise jms kohta.
4. LÜHENDATULT: Eelnõuga ei ole ette nähtud ühegi kehtiva seaduse muutmist tulenevalt KorS-i täiendamisest §-ga 34². Kuna kehalähedast salvestusseadet võib kasutada politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgan, peab selle õiguse muu korrakaitseorgani jaoks ette nägema eriseaduses. Kui seda mitte teha, siis on säte rakendatav üksnes üldkorrakaitseorgani ehk politsei tegevuses ning Maksu- ja Tolliameti (MTA), Keskkonnaameti jt korrakaitseorganite tegevuses vormikaamerate kasutamine lubatav ei ole. Seega tuleks pakutud lahenduse puhul toimida niisamuti, nagu kontrolltehtingu lisamisel eriseadustesse, kuid arvestades eriseaduste hulka, mille puhul MTA, Keskkonnaamet jt teostavad riiklikku järelevalvet, oleks see selgelt ebamõistlik. Kui aga KorS-i lisatav § 34² kehtestada nt KorS §-na 12¹, ei oleks vaja eriseadusi täiendada, kuna sellisel juhul kohalduks see säte automaatselt kogu MTA jt asutuste järelevalvelisele tegevusele, mida saaks asutuse sees diferentseerida.	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algtada vastava eriseaduse muutmine, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust. Pelgalt asjaolu, et muudetavate eriseaduste hulk on suur, ei anna alust seisukohta muuta.
5. Eelnõuga lisatava KorS § 34² lõike 3 kohaselt peab korrakaitseorgani ametniku vormil või riietusel olema vormikaamerast teavitav märg. Leiame, et selle sätte puhul on tegemist ülereguleerimisega. Vormikaamera ise on tähelepanu tõmbav ja nähtav element ametniku vormiriietusel. Märke lisamine vormile oleks põhjendatud juhul, kui kasutataks mitte nähtaval kohal olevat kaamerat. Eelnõuga nähakse ette kohustus teavitada isikut sõnaliselt vormikaamera kasutamisest, mis peakski olema piisav isiku õiguste tagamisel. Lisaks	Jätame arvestamata Kuivõrd vormikaamera kasutamise alused on eeldatavasti tundlikud olukorrad (vahetu sunni kasutamine, oht inimese elule ja tervisele), peab isikuandmete töötlemise võimalus olema inimese jaoks igati selge. Vormile märgistuse lisamine aitab läbipaistvust tagada.

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

tekib küsimus juba kasutuses olevate ja tellitud vormidega seoses, kuna eelnõu on kavandatud jõustuma alates 01.01.2027. a. Näiteks MTA puhul (ilmselt ka teiste vormirietust kasutavate asutuste puhul) tuleks arvestada ka ametnike vormirietuse ja eraldusmärkide kirjelduse muutmisega rakendusaktides (https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128012025011). Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku jätta KorS § 34² lg 3 eelnõust välja või lisada täpsustus, et kaamera tuleb märgistada juhul, kui see ei ole muidu nähtav.	Vormirietuse kirjeldusi sätestavate õigusaktide muutmise jääd vastava valdkonna ministeeriumi vedada, kui seda vajalikuks peetakse arvestades, et märgistusnõue tuleb otse seadusest.
6. Eelnõu seletuskirja lk 11 on selgitatud, et vormikaamerate all on silmas peetud ka muid seadmeid, mida kasutatakse pildi ja heli edastamiseks ja salvestamiseks ning mis liiguvad ametnikuga koos, kuigi ei pruugi olla kinnitatud ametniku vormi või kiivri vmt külge, näiteks relvale kinnitatud kaamera, aga ka mobiiltelefon, mida käes hoides ametnik valduse läbivaatuse käiku jäädvustab. Keskmisel inimesel on keeruline, et mitte öelda võimatu, seostada pelgalt eelnõu teksti põhjal ühelt poolt kehalähedasi kaameraid, mida üldistatult nimetatakse vormikaamerateks, ning teisalt (ametiasutusele kuuluvat) mobiiltelefoni, mida käes hoides ametnik valduse läbivaatuse käiku jäädvustab. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KorS-i lisatavat § 34² uue lõikega näiteks järgmises sõnastuses: „(x) Käesolevas paragrahvis vormikaamera kasutamise ja vormikaamera salvestise kohta sätestatud kohaldatakse ka ametitelefoni kasutamisele ja ametitelefoni tehtud salvestisele.“	Arvestame Täpsustame vormikaamera sisustamist ning toome eelnõu sättes selgesti välja, et vormikaamerana mõistetakse kehale, riietusele või varustusele kinnitatud või käes hoitavat heli ja pilti edastavat või salvestavat jälgimisseadmetikku.
7. Eelnõuga KorS-i lisatava § 53¹ lõike 1 kohaselt on kontrollteingu eelduseks KorS § 5 lõikes 3 ja lõikes 4 sätestatud oluline või kõrgendatud oht. Seletuskirjas on märgitud, et kontrollteingut saab kasutada alates ohukahtlusest. Eelnõu koostajad on pidanud optimaalseks kehtestada erimeetme üldnormis kontrollteingu piiranguks vähemalt olulise või kõrgendatud ohu kahtluse. Kehtivad alkoholiseaduse § 52¹ lõiked 1 ja 2	Jätame arvestamata Oleme kaalunud kontrollteingu puhul ohutaseme alandamist vastavalt tehtud ettepanekule. Jääme siiski seisukohale, et kuivõrd kontrollteing ei vasta riikliku järelevalve menetluse avalikkuse põhimõttele, peab see

ning tubakaseaduse § 33² lõiked 1 ja 2 sätestavad erinormina kontrollteingu tegemise eeldusena ohu kahtluse. Eelnõuga tunnistatakse viidatud sätted kehtetuks. Peame oluliseks, et KorS-i lisatav § 53¹ lõige 1 lähtuks AS §-s 52¹ ja TubS §-s 33² sätestatud kriteeriumist. Vastasel juhul on kontrollteingu rakendamisel ette näha tõsiseid tõlgendamisprobleeme. Näiteks võib tekkida kahtlus, kas igasugune alkoholi või tubakatoodete müüginõuete rikkumine (nt müük väljaspool lubatud kellaaega või maksumärgistamata, kuid muidu nõuetekohase toote müük) kujutab endast vahetut ja olulist ohtu? Kas keelatud toodete, nagu snus või maitsestatud e-sigaret, müümine tähendab olulist ohtu? Ei ole vaidlust, et iseenesest kahjustavad nii alkohol kui tubakatooted inimese tervist, aga on kaheldav, kas need tooted – juhul, kui on järgitud koostis- ja kvaliteedinõudeid – kujutavad endast olulist või kõrgendatud ohtu KorS-i tähenduses. Lisaks, kuigi maksumärgistamata toodete müük kahjustab riigi fiskaalhuve, ei ole üksikteingu puhul peaaegu kunagi täidetud „olulise väärtusega varalise hüve“ lävend ning ametnikul ei ole üldjuhul ette teada, kui suures koguses isik tegelikult kaupa müüb. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku jätta KorS-i lisatava § 53¹ lõikest 1 välja sõnad „olulise või kõrgendatud“. Alternatiivina pakume järgmist sõnastust: "(1) Kui politseil või seaduses sätestatud juhul muul korraldatseseorganil ei ole muude riikliku järelevalve erimeetmetega võimalik või on oluliselt raskendatud teostada järelevalvet, kuid see on vajalik ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korraldatsesekkumise kõrvaldamiseks, võib politsei või seaduses sätestatud juhul muu korraldatseseorgan teha kontrollteingu." Alternatiivselt oleks võimalik KorS-is üldnormina sätestada, et eriseadus võib kontrollteingu puhul kehtestada ka madalama ohuläveni, et tagada olemasolevate meetmete jätkuv rakendamine, st reageerides, kui on oht avalikule korrale õigusnormide järgimise tähenduses.	olema piiratud ja erandlik meede. Seega on meie hinnangul olulise või kõrgendatud ohu nõue põhjendatud.
8. LÜHENDATULT: Eitamata vajadust teostada kontrollteinguid nn üleleti-olukordades, näiteks seonduvalt alkoholi ja tubakatoodete müümisega	Arvestame

alaealistele, toimub salakauba müük praeguseks valdavalt virtuaalkeskonnas. Järelevalvet teostav ametnik peab seal endale konto looma ning suhtlema müüjaga sõnumite kaudu, et leppida kokku tehing. Veebikeskkonnas ei piisa sellest, et ametnik jätab end tutvustamata, kuivõrd konto loomine eeldab isikuandmete sisestamist, mis ei saa aga arusaadavalt olla sellised, mis kõige lihtsama veebiotsingu korral võimaldavad ametniku äratundmist (s.o ametniku ees- ja perekonnanimi ning tema ametijärgne e-posti aadress). Ilmselgelt jääb kontrollteingu eesmärk sel juhul saavutamata. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KorS-i lisatavat § 53¹ lõiget 4 sõnadega „ning võib veebiplatvormidel ja kaupleva veebilehtedel vajadusel kasutada väljamõeldud nime“. Alternatiivina sõna väljamõeldud“ asemel pakume kaaluda sõnu „mitte oma (nimi)“. Alternatiivina väljendile „veebiplatvormidel ja kaupleva veebilehtedel“ pakume kaaluda kokkuvõtlikku väljendit „virtuaalruumis“.	Teeme eelnõus muudatuse, mis võimaldab kontrollteingu tegemisel varjata ametniku identiteeti ja annab õiguse kasutada muid isikuandmeid.
9. Eelnõuga KorS-i lisatava § 53¹ lõikega 6 nähakse ette, et kontrollteingu tegemise otsustab iga kaasuse korral prefekt või korralduseseaduseorgani juht (MTA ja TTJA puhul peadirektor). Kavandatud piirangut ei saa pidada põhjendatuks ja selle rakendamine võib pärssida riikliku järelevalve toiminguid. Riikliku järelevalve läbiviimisel on oluline paindlikkus, kuna olukorrad, mille puhul võib kontrollteingu tegemine vajalikuks osutuda, on erinevad. Niisamuti ei ole võimalik alati ja igakordselt juhtumi pakilisuse tõttu taotleda nõusolekut asutuse juhilt. Paralleelina võib tuua, et süüteomenetluste osas, mis on erakordselt tõsiselt isikute põhiõigusi riivavad, ei pea toimingute tegemiseks asutuse juhilt igakordset nõusolekut küsima. Kui kriminaalmenetluses või väärteomenetluses on võimalik kohtuvälise menetleva ametnikul isik kinni pidada kohtuvälise menetleva juhi kinnitatud ametikohtade loetelu alusel seda ametikohta täitva ametnikuna (KrMS § 31 lg 5 ja VTMS § 10 lg 2), siis kontrollteingu läbiviimise üle otsustamine on kavandatud anda asutuse juhi ainupädevusse. Niisugune lahendus on võrreldes süüteomenetlusega olemuslikult ebaproportsionaalne.	Arvestame Muudame eelnõud selliselt, et kontrollteingu otsustamisel säiliks küll nõ teise silmapaari nõue, kuid selleks ei pea olema asutuse tippjuht.

10. Lisaks kordame KorS-i muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele antud tagasiside punktis 1.2. toodud ettepanekut sätestada kontrollteingu regulatsioon ka kütuse müüjate suhtes vedelkütuse seaduses. MTA praktika on näidanud, et vähemintensiivsed meetmed ei aita vedelkütuse ebaseadusliku käitlemise probleeme lahendada.	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmine, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
11. Eelnõuga kehtestatakse täiendavad hüvitiskohustused, sh korrakaitsekohustuse täitmisel hukkunud isiku lähedastele makstav hüvitis, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, millise asutuse eelarvest need kulud kaetakse. Palume eelnõu seletuskirja täiendada.	Arvestame Täiendame seletuskirja ning tooma välja, et hüvitisega seotud kulud kaetakse selle korrakaitseorgani eelarvest, kes inimesele korrakaitsekohustuse pani.
7. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	
1. LÜHENDATULT: teeme ettepaneku täiendada eelnõuga kavandatavat korrakaitseseaduse § 34¹ lõiget 1 selliselt, et korrakaitseorganil oleks võimalik kasutada mehitamata sõidukit ka vallasasja läbivaatamiseks ka siis, kui see on vajalik seadusega või seaduse alusel kehtestatud nõuete täitmise tagamisel ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks või kui on alust arvata, et selles on asju, mida võib korrakaitseseaduse või muu seaduse alusel võtta hoiule, hõivata või konfiskeerida. 1.1. teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette kalapüügiseaduse §-s 64 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korrakaitseseaduse §-ga 34¹. Enamik kalapüügi järelevalvest on seotud püügivahendite kontrollimisega, mille vaatlust on lihtsam, tõhusam ja kuluefektiivsem teostada õhus või vees liikuva mehitamata sõiduki abil. Sama põhimõtte kehtib ka kalalaevade puhul. ;	Selgitame KorS § 34¹ on eraldiseisev erimeede, mis võimaldab korrakaitseorganil töödelda isikuandmeid, sätte eesmärgiks ei ole reguleerida mehitamata sõidukite kui selliste kasutamist. Kui korrakaitseorgan peab vajalikuks vallasasja läbivaatamisel tehniliste abivahendite kasutamist, sh mehitamata sõidukid, saab ta seda teha arvestades KorS § 49 nõudeid. Sellisel juhul ei ole kohaldatava erimeetme eesmärk mitte isikuandmete töötlemine, vaid vallasasja läbivaatamine. Kui selle käigus töödeldakse ka isikuandmeid, mida korrakaitseorgan tegelikult oma avalik-õigusliku ülesande täitmiseks ei vaja, tuleb need esimesel võimalusel kustutada.

Korralduseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

1.2. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette maaparandusseaduse §-s 85 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 34¹. Sellised alad on juba olemuselt raskesti ligipääsetavad, näiteks pehme pinnase tõttu, mis välistab raskete masinate kasutamise. Samuti võivad maaparandussüsteemid paikneda looduslikult raskesti ligipääsetavates kohtades, näiteks metsas või soos, ning hõlmata suuri alasid. ; 1.3. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette EL ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 120 lõikes 1 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 34¹; 1.4. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette taimekaitseaduse §-s 88¹ kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 34¹; 1.5. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette veterinaarseaduse § 75 lõikes 1 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 34¹.	Lisame, et ka kehtiva KorS § 49 ise võimaldab vallasasja läbivaatamisel kasutada tehnilist abivahendit, samuti ka looma. Lisaks selgitame, et eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
2. LÜHENDATULT: teeme ettepaneku täiendada kalapüügiseseaduse, ühistranspordiseaduse, loomakaitse seaduse, toiduseaduse ja veterinaarseaduse riikliku järelevalve erimeetmeid reguleerivaid sätteid lisades sinna KorS § 34² sätestatud erimeetme.	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
3. LÜHENDATULT: Teeme ettepaneku kehtestada kavandatud salvestise säilitustähtajaks vähemalt 90 kalendripäeva. Täiendavalt teeme	Jätame arvestama

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

ettepaneku luua erand, mis võimaldab salvestisi säilitada käimasoleva menetluse (haldus-, väärteo- või kohtumenetlus) lõpuni. Arvestades riigivastutuse seadusest tulenevat kolmeaastast kahjunõuete esitamise tähtaega, palume kaaluda erandite raames salvestiste säilitamist kuni kolm aastat, et tagada asutuse võimekus võimalikke nõudeid objektiivselt lahendada.	Salvestise säilitamise tähtaja pikendamine ei ole mõistlik. Salvestise säilitamine kujutab endast inimese põhiõiguse jätkuvat riivet. See võib olla põhjendatud, kui riivet õigustab oluline avalik huvi. Nii nähakse ka eelnõuga ette, et kui salvestist kasutatakse tõendina või muu olulise teabena muus menetluses, säilitatakse seda selle menetluse dokumentide säilitamise nõuete kohaselt. Kui aga salvestist mingis menetluses ei vajata, tuleks see esimesel võimalusel kustutada, et tagada põhiõiguse riive minimaalsus. Juhime ka tähelepanu, et eelnõu muutmise käigus on üldist säilitustähtaega lühendatud 15 päevale.
4. LÜHENDATULT: Eelnõu § 1 punktiga 6 kavandatakse täiendada korraldatseseadust §-ga 53¹ ning kehtestada kontrollteingu regulatsioon. Oleme seisukohal, et eelnõuga kavandatav regulatsioon ei vasta tänastele järelevalve vajadustele ja teeme ettepaneku täiendada eelnõuga kavandatava korraldatseseaduse § 53¹ lõiget 4 teise lausega järgmises sõnastuses: „Kui kontrollteingut tehakse sidevahendite abil, võib korraldatseseorgani ametnik kasutada selliseid elektroonilisi kontaktandmeid, mis ei ole seostatavad tema ametiülesannete täitmisega.“. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastutusvaldkonda kuuluva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/6251 artiklite 9 ja 10 kohaselt on liikmesriikidel kohustus kontrollida riskidest lähtuvalt korrapäraselt ja asjakohase sagedusega, sealhulgas võtta proove ja teha analüüse, kõiki ettevõtjaid ning loomi ja kaupu kõikides tootmis-, töötlemis-, turustamisja kasutamisetappides. Ametlik kontroll hõlmab ka sidevahendite kaudu müügiks pakutavaid loomi ja kaupu ning ettevõtjaid seoses sidevahendite kaudu toimuva tegevusega. Juhul kui sidevahendite kaudu tooteid pakkuva ettevõtja valduses pole võimalik toote nõuetekohasust kontrollida, sh proove võttes, on tõhus viis (nt toodete vahendamisel või kui käitleja asub kolmandas riigis) tellida kaupa sidevahendite kaudu ja võtta neist proov	Arvestame Muudame eelnõud selliselt, et kontrollteingu tegemisel oleks ametnikul võimalik varjata oma identiteeti ning kasutada muu isiku andmeid. Samas selgitame, et eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.

kauba kättesaamisel. Määruse (EL) 2017/625 artikli 36 kohaselt on järelevalveasutusel õigus kasutada ametliku kontrolli tegemiseks proove, mis on ettevõtjalt tellitud anonüümselt. Seega peab järelevalveametnikul olema võimalik tellimise ajal oma identiteeti varjata. Arvestades eelnevat teeme ettepaneku täiendada eelnõuga loomakaitseseaduse §-s 60¹, taimekaitseseaduse §-s 88¹, toiduseaduse § 48 lõikes 1 ja veterinaarseaduse § 75 lõikes 1 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 53¹. Ühtlasi teeme ettepaneku täiendada eelnõu uue paragrahvi, millega nähakse ette söödaseaduse §-s 26 kehtestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelu täiendamine eelnõuga kavandatava korralduseseaduse §-ga 53¹.	
8. Siseministeerium	
1. LÜHENDATULT: KorS § 16 muutmise osas on seletuskirjas on märgitud, et korralduseseaduse kohustus saab tekkida üksnes kriisiolukorras, kus korralduseseaduseorgan vajab haldusväliselt isikult lisaabi. Märgime, et kavandatava § 16 lõikest 1 sellist piirangut ei nähtu. Palume seletuskirja selles osas täpsustada.	Arvestame Muudame seletuskirja ning ei viita enam kriisiolukorrale.
2. LÜHENDATULT: Eelnõu punktiga 2 täiendatakse KorS § 30 sõnastust, nähes ette võimaluse nõuda lisaks dokumentidele ka muus vormis teavet. Siseministeeriumi hinnangul tuleks KorS § 30 puhul välistada tõlgendusvõimalus, et sätte alusel võib nõuda näiteks telefoni, arvuti või muu andmekandja sisu ettenäitamist või üleandmist. Samuti ei tohiks KorS § 30 kasutada viisil, mis sisuliselt võimaldab riikliku järelevalve sildi all koguda süüteomenetluses kasutatavat teavet ilma süüteomenetluse aluste ja tagatisteta. Probleem ilmneb näiteks hüpoteetilises olukorras, kus politsei nõuab kaitstava isiku turvalisuse tagamisel ohu väljaselgitamise põhjendusel isikult telefoni sisu ettenäitamist, jõudes selle käigus teabeni, mis viitab süüteo toimepanemisele. Legaliteedipõhimõtte kohaselt tuleks sellisel juhul alustada süüteomenetlust. Samas, peaks sellise teabeni jõudmiseks esinema eelnevalt süüteomenetluse alus ja ajend ning <i>Bezirkshauptmannschaft Landeck</i> lahendi kohaselt ka kohtu luba. Teeme ettepaneku muudatus eelnõust välja jätta. Juhul, kui muudatus jääb sisse,	Selgitame Eelnõuga plaanitavad muudatused ei muuda sättes reguleeritud erimeetme olemust – tegemist on ja jääb olema erimeetmega, mille eesmärk on info saamine ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks, tõrjumiseks või korralduseseaduse kohaldamiseks. Nõuda saab dokumente või teavet, mis on inimesele olemas, sätte ei anna korralduseseaduseorganile alust nõuda dokumentide loomist või muus vormis teabe täiendavat ja suuremahulist töötlemist (koondamist, süstematiseerimist vms). Samuti ei võimalda sätte nõuda telefoni vm teabekandjaks oleva vallasasja väljanõudmist ning selle valimatut läbivaatamist. Teave, mida korralduseseaduseorganil on õigus

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

palume üle vaadata § 30 pealkirja muutmise vajadust. Kehtiv pealkiri „Küsitlemine ja dokumentide nõudmine“ ei kajasta pärast muudatuse jõustumist enam täielikult sätte reguleerimisala, kuna korrakaitseorganile antakse õigus nõuda lisaks dokumentidele ka muud teavet.	sättele tuginedes küsida, samuti dokumendid või muus vormis teave, peab seonduma piiritletud olukorraga – olukorraga, millega seoses on korrakaitseorganil vähemalt konkreetse ohu kahtlus. Säte võimaldab nõuda teavet ka ohu ennetamiseks, kuid ka sel juhul on korrakaitseorganile teada, millises olukorras ja millisest abstraktsest ohust jutt käib. Vallasasja läbivaatamise õiguslik alus on sätestatud KorS §-s49. Rõhutame eelpool toodud põhimõtet selgesti ka sätte seletuskirjas.
3. Eelnõu punktiga 4 täpsustatakse KorS § 34 lõikes 3 sätestatud korrakaitseorgani kohustust avalikkust isikuandmete töötlemisest jälgimisseadmetiku abil eelnevalt teavitada. Seletuskirjas kasutatakse väljendit „korrakaitseorgani andmed“, samas kui normis nähakse ette üldisem kohustus esitada „teave meedet kohaldava korrakaitseorgani kohta“. Seetõttu ei ole selge, kas teabetahvlile piisab korrakaitseorgani nime märkimisest või tuleb esitada ka muid andmeid. KorS § 1¹ kohaselt kohaldatakse korrakaitsemeetmete käigus isikuandmete töötlemisele IKÜM-i, kuid seletuskirjas ei ole selgitatud, kuidas vastab kavandatud teavitamiskohustus IKÜM artiklis 13 sätestatud nõuetele. Kui eelnõuga soovitakse andmesubjekti õigust teabele piirata, tuleks seda seletuskirjas põhjendada ja analüüsida selle vastavust IKÜM-i artiklile 23. Kui õigust teabele piirata ei soovita, tuleks aga selgitada, kuidas normis sätestatud teavitamiskohustus tagab IKÜM artikli 13 nõuete täitmise. Praegusel juhul ei ole seletuskirjast võimalik aru saada, millest on teavitamiskohustuse sellise sõnastuse puhul lähtutud.	Selgitame Täpsustame eelnõu sätet ning toome selgemalt välja, et avalikku ruumi paigutatud jälgimisseadmetike (kaamerate) kasutamisest teavitaval tahvil tuleb näidata vähemalt korrakaitseorgani nimetus ja lisateave selle kohta, kust saab isikuandmete töötlemise kohta täpsemat infot. Selliselt tagatakse, et avalikus ruumis toimuva isikuandmete töötlemise osas oleks inimesele selge, milline (või millised) korrakaitseorgan millise kaameraga toimuva andmetöötlusega seotud on. Eelnõuga ei plaanita piirata andmesubjekti õigust teabele.
4. Üldise märkusena juhime tähelepanu, et § 34¹ vajab tervikuna ülevaatamist, sest mõisteliselt on ebatäpne rääkida pilti edastavast või salvestavast mehitamata sõidukist, kuivõrd mehitamata sõiduk ise pilti ei edasta ega salvesta – seda teeb sellele paigaldatud kaamera.	Arvestame Täpsustame eelnõu § 34¹ sõnastust ning lisame, et isikuandmete töötlemine võib toimuda mehitamata sõiduki või sellele paigutatud jälgimisseadmetiku abil.
4.1. LÜHENDATULT: Siseministeriumi hinnangul peaks olukordades, kus kõrvaliste isikute jäädvustamist ei ole võimalik vältida, olema üldreeglina nõutav	Selgitame

nende hägustamine või katmine ning selline kohustus tuleks seaduses sõnaselgelt sätestada. Kuna hägustatud isikute hilisem tuvastamine peaks meie hinnangul jääma tehniliselt võimalikuks, on tegemist pseudonüümimisega. Tegemist on tavapärase tehnilise lahendusega, mille rakendamine eeldab eelkõige investeringut ja seadusest tulenevat kohustust, mis selle kasutamiseni viiks. Eelnõus tuleks selgemalt eristada, millistel juhtudel on põhjendatud edastada isikute tuvastamist võimaldavat pilti ning millistel juhtudel peaks olema kasutamise eelduseks isikute automaatne hägustamine või muu samaväärne tehniline lahendus. Siseministeeriumi hinnangul ei ole näiteks avaliku kogunemise üldiseks jälgimiseks või olukorrateadlikkuse loomiseks põhjendatud edastada pilti viisil, mis võimaldab kõiki kohalviibivaid isikuid tuvastada. Kui mehitamata õhusõiduki abil tuvastatakse konkreetne oht või korralikkumine, peaks edasine reageerimine toimuma korraldatsese organi tavapäraste meetmete abil ehk mehitamata õhusõiduki kasutamine ei peaks kujunema iseseisvaks üldiseks jälgimisvahendiks. Samuti tuleks seaduses sätestada tingimused, mille esinemisel võib hägustuse eemaldada ja isiku tuvastada. Seadusest peaks nähtuma vähemalt hägustuse eemaldamise õiguslik alus, selleks vajalik lävend, pädev otsustaja ning eesmärgid, mille saavutamiseks on isiku tuvastamine lubatud. Siseministeeriumi hinnangul võiks (taas)isikustamine toimuda üldreeglina kohtu loal. Seejuures leiame, et edasilükkamatutel juhtudel tuleks ette näha võimalus, et pildi isikustamise üle otsustab esmalt korraldatsese organ. Analoogselt edasilükkamatu läbiotsimise regulatsiooniga peaks selline otsustus olema hiljem allutatud kohtulikule kontrollile, mille käigus kohus hindab meetme lubatavust ja õiguspärasust.	Eelnõuga sõnastatavate erimeetmete – mehitamata sõidukite ning vormikaamerate kasutamine – eesmärk on isikuandmete töötlemine, st erimeedet kasutatakse olukordades, kus on vaja jälgida inimesi, nende näoilmeid, liigutusi vms. Seega ei ole täielik ja kohene hägustamine eesmärgipärane. Juhime ka tähelepanu, et eelnõu ei näe ette üldist võimalust jälgida avalikku kogunemist ohu ennetamise meetmena (eelnõu võimaldab erimeedet kohaldada olulise ohu ennetamiseks). Seega ei saa ka tekkida olukord, kus jälgitakse kõiki inimesi valimatult. Kuna erimeetme kohaldamiseks peab olema vähemalt konkreetse ohu kahtlus, on ka põhjendatud ohu väljaselgitamiseks konkreetseid inimesi jälgida. Kui ohukahtlus kinnitust ei leidnud (ohu siiski ei olnud), ei ole korraldatsese organil ka põhjust isikuandmeid säilitada. Täiendava hägustamise nõudel ei oleks seega väärtust. Kui aga ohukahtlus leidis tuvastamist, tuleb kaamerasalvestist vajadusel säilitada vastava menetluse toimikus koos vastavate nõuete järgimise kohustusega.
4.2. Kui mehitamata sõidukile paigaldatud kaamera abil töödeldakse isikuandmeid, peaks teavitamine lähtuma meetme mõjualast ehk kaamera vaate- ja salvestusalast. Üldreeglina peaks isikule olema arusaadav, et konkreetses piirkonnas kasutatakse isikuandmeid töötlevat jälgimisseadmestikku. Kui isikuandmeid ei töödelda või asjassepuutumatud isikud on tehniliselt kaetud viisil, et neid ei näe ka kaameraoperaator, ei ole samasugune teavitamisnõue meie hinnangul vajalik.	Selgitame Nõustume arusaamaga, et eelnõuga KorS-i lisatavatest täiendavatest isikuandmete töötlemise erimeetmete kasutamisest tuleb teavitada vaid olukorras, kus toimub isikuandmete töötlemine. Riiklikus järelevalves muude tehniliste vahendite kasutamine (soojuskaamerad, radarid

Eelnevast teavitamisest kõrvalekaldumine võiks olla põhjendatud eelkõige akuutses olukorras, kus teavitamine ei ole aegkriitilisust ja olemasolevat ressursi arvestades objektiivselt võimalik, muudaks sekkumise võimatuks või suurendaks ohtu isikute elule. Näiteks pantvangikriisi või äkkrünnaku korral ei ole mõeldav, et korralduseseorgan peaks enne mehitamata sõidukile paigaldatud kaamera kasutamist teavitama isikut, kelle tegevusest oht lähtub. Sellisel juhul peaks üldist teavitamist asendama eeskätt mõjuala füüsiline piiramine, näiteks politseilindi, sõnalise viibimiskeelu või muu selge juurdepääsupiiranguga, millega takistatakse kõrvaliste isikute sattumist ohu mõjualasse. Mõjualas viibivate asjassepuutumatute isikute õigusi riivataks ka sellisel juhul, kuid vahetu kõrgendatud ohu olukorras kaaluks ohu tõrjumise vajadus üles eelneva teavitamise. Üldine teavitus peaks olema tagatud ka erandjuhtudel, ent siis võiks see meie hinnangul toimuda näiteks tagantjärele korralduseseorgani veebilehel. Printsipi peavad meetme eeldused, ulatus ja kohaldamise kord olema seaduses selgelt piiritletud ning meetme kohaldamine peab olema igal üksikjuhul tagantjärele kontrollitav. Praegu ei nähtu normist, millisel viisil tuleb avalikkust teavitada, et teavitamiskohustus oleks IKÜM-i tähenduses nõuetekohaselt täidetud. Ebaselge on muu hulgas, kus peab teave olema avaldatud ning milline peab olema selle sisu ja kättesaadavus. Palume neid küsimusi seletuskirjas IKÜM-ist tulenevate nõuete alusel täiendavalt käsitleda ning vajaduse korral täpsustada seaduses korralduseseorgani teavitamiskohustust.	vms), millega isikuandmeid ei töödelda, ei mahu lisatavate §-de 34¹ ja 34² reguleerimisesemesse. Samuti nõustume, et alati ei pruugi kummagi erimeetme kasutamisest eelnev teavitamine olla võimalik. Seega nähaksegi eelnõuga ette, et isikuandmete töötlemisest teavitatakse esimesel võimalusel. Sel juhul võib asjaga vahetult seotud isikuid teavitada ka tagantjärele. Eelnõuga ei kehtestata teavitamisele kohustuslikke vorminõudeid, samuti ei reguleerita kanaleid, mille kaudu teavitamine aset peab leidma. Eelnõu koostajad on seisukohal, et kõige mõistlikum on jätta nende otsuste tegemine kaalutlusõiguse alusel korralduseseorgani langetada. Selliselt saab korralduseseorgan arvestada konkreetse olukorra asjaolusid ning tagada eesmärgipärane teavitamine.
4.3. LÜHENDATULT: Eeldatavasti on tähistamismõõde üks eesmärk võimaldada näiteks alla kukkunud mehitamata õhusõiduki omaniku või kasutaja tuvastamist. Ehkki tegemist on põhjendatud eesmärgiga, jääb ebaselgeks, millist lisaväärtust annab selle saavutamiseks täiendav tähistus, arvestades, et riigi kasutatavad mehitamata õhusõidukid peaksid olema registrisse kantud ning identifitseerimistunnuse kaudu tuvastatavad. Mõõname, et tähistus võib hõlbustada tavakodanikul alla kukkunud mehitamata õhusõiduki seostamist riigiasutusega. Samas tuleks sellisest õhusõidukist igal juhul teavitada politseid, kes saab selle omaniku või kasutaja tuvastada registriandmete ja identifitseerimistunnuse alusel.	Selgitame Nõustume, et mehitamata õhusõiduki kasutamisel ei pruugi tavapärases olukorras märgistamismõõde tagada seda, et inimene teab, millisele korralduseseorganile sõiduk kuulub. Vaatamata sellele peame märgistamismõõdet oluliseks, sest see aitab ühe võimalusena kaasa isikuandmete töötlemise protsessi läbipaistvusele. Alati ei pruugi mehitamata sõidukiga liikuda sedavõrd kõrgel või sedavõrd kiiresti, et märgistust oma eesmärgi ei täidaks.

Korraldusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

	Kui ka allakukkunud drooni puhul peaks inimene alati teavitama politseid, võib märgistus anda inimesele kindluse teadmisest, et tegemist on Eesti korralduseorgani drooniga.
4.4. LÜHENDATULT: Eelnõukohase KorS § 34 ¹ lõike 1 punktiga 1 lubatakse mehitamata sõidukit kasutada avalikul kogunemisel ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korralduse korrvaldamiseks. Siseministeeriumi hinnangul on tegemist väga laia volitusega, kuivõrd avaliku kogunemisega kaasneb paratamatult alati abstraktne oht korralduse korrvaldamiseks. Sellisel kujul säte võimaldab mehitamata sõiduki kasutamist sisuliselt igal avalikul kogunemisel. Ehkki seletuskirjas on märgitud, et mehitamata sõidukeid ei saa avaliku kogunemise korral kasutada ohu ennetamiseks ehk abstraktse ohu korral, ei nähtu see piirang seaduse tekstist.	Selgitame Oleme eelnõud muutnud selliselt, et avalikel kogunemistel on isikuandmete töötlemine mehitamata sõidukiga lubatud ka olulise ohu ennetamiseks
4.5. Samuti palume täpsustada § 34 ¹ lõike 1 punkti 2 kohaldamise eeldusi, sest sätte sõnastusest võib jääda mulje, et mehitamata sõidukit võib kasutada üksnes juhul, kui isiku elu, tervis või kehaline puutumatuse on objektiivselt tema abitu seisundi tõttu ohus. Praktikas kasutatakse sellist meetet ka olukorras, kus olemasolevate asjaolude põhjal on alust arvata, et isik võib viibida abitus seisundis, ning selle kontrollimiseks kasutatakse mehitamata sõidukit.	Arvestame Sõnastame eelnõu vastava sätte selliselt, et meetet võib kasutada ka olukorras, kus isik võib olla ohus. Sellise sõnastuse kasutamisega tahame tagada, et inimese otsimine saaks vajadusel alata võimalikult varajases etapis, alates ohukahtlusest. Sõnastus „võib olla ohus“ viitab ohu võimalikkusele, mis on iseloomulik just ohukahtluse olukorrale.
4.6. LÜHENDATULT: Esmalt juhime tähelepanu, et eelnõukohase KorS § 34 ¹ lõike 1 punktis 3 kasutatud sõnastus „politsei poolt“ piirab meetme kasutamise üksnes politseiga. Jääb ebaselgeks, kas selline piirang on taotluslik, arvestades, et isikute kaitsmine või objektide valvamine võib kuuluda ka teiste korralduseorganite pädevusse. Teiseks märgime, et täpsustamist vajab eelnõukohase KorS § 34 ¹ lõike 1 punktis 3 sätestatud ohu lävend, sest praegune sõnastus võimaldab mehitamata sõidukit kasutada juba ohu ennetamiseks isiku kaitsmisel või objekti valvamisel. Arvestades mehitamata sõidukiga kaasnevat	Selgitame Täiendasime eelnõu kõnealuse sätte sõnastust lisades viite ka Kaitseväge korralduse seadusele, sest isikute kaitse on ka Kaitseväge ülesanne. Samuti teeme KKS-i täienduse, et anda see erimeede Kaitseväge pädevusse.

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

intensiivset põhiõiguste riivet tuleks sellistel olukordadel tagada selge teavitusemehhanism, millega oleks kõigile vastavas avaliku ruumis liikuvatele isikutele arusaadav, et vastava objekti vahetut lähedust jälgitakse mehitamata sõidukite abil. Sama peaks kohalduma isikute kaitsmisel, kus isikukaitse läbiviimiseks kasutatakse avalikus ruumis mehitamata sõidukeid olukorrateadlikkuse loomiseks.	Kuigi mehitamata sõiduki kasutamisel võidakse töödelda suure hulga inimeste isikuandmeid, on seejuures siiski tegemist avaliku kohaga ning ka sündmus ise on tavapäraselt ette teada. Seega saab korrakaitseorgan teavitada mehitamata sõidukitega isikuandmete töötlemisest ka üldsust.
4.7. LÜHENDATULT: Siseministeeriumi hinnangul peaks seaduse tekstist nähtuma selgemalt, et KorS § 50 või § 51 eeldused peavad olema täidetud enne mehitamata sõiduki kasutamist ning et tegemist on üksnes juba õiguspäraselt kohaldatava meetme abivahendiga. Väärtõlgendamise võimalust, et KorS § 34¹ lõike 1 punkt 4 annab eraldi aluse valduse eelnevaks vaatlemiseks või võimaldab mehitamata sõidukiga alles selgitada, kas KorS § 50 või § 51 eeldused võiksid esineda, ei tohiks tekkida. Samuti palume seletuskirjas täpsustada, miks nähakse § 34¹ lõikes 3 §-des 50 ja 51 sätestatud erimeetmete kohaldamisel mehitamata sõiduki kasutamise korral ette nii valdaja kui ka omaniku teavitamine ehk miks on sellisel juhul teavitamiskohustus laiem kui §-des 50 ja 51 endis, kus üldjuhul nähakse ette üksnes valdaja teavitamine ning sedagi juhul, kui valdaja on tuvastatav.	Selgitame Eelnõuga nähakse ette õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks mehitamata sõidukiga ka valdusesse sisenemise ja valduse läbivaatamise erimeetme kohaldamisel arvestades kõiki nendele erimeetmetele seadusega kehtestatud nõudeid. Seega saab isikuandmeid töödelda mehitamata sõidukiga samadel tingimustel nagu seda saaks teha ka korrakaitseametnik ise. Kui valdusesse sisenemine on lubatud ohu ennetamiseks (ohuproгноosi alusel), saab seda teha ka mehitamata sõidukiga.

4.8. KorS § 34¹ lõike 1 punktides 3 ja 5 nähakse ette õigus kasutada mehitamata sõidukile paigaldatud jälgimisseadmestikku ka ohu ennetamiseks. Seletuskiri mainib ohuproгноosi koostamise nõuet KorS § 24 alusel üksnes punkti 3 selgituses. Erinevate tõlgenduste vältimiseks palume ohuproгноosi nõuet käsitleda kõigi asjakohaste kasutamisaluste selgitustes.	Selgitame Mehitamata sõidukitega isikuandmete töötlemisel piiri valvamiseks sätestatakse erisused riigipiiri seaduses. Erisustena nähakse ette alus kasutada mehitamata sõidukeid ka ohu ennetamiseks ja seda ilma igakordse ohuproгноosi nõudeta. Samuti sätestatakse erisus mehitamata sõidukiga isikuandmete töötlemisest teavitamise nõudest.
4.9. Lisaks vajab meie hinnangul täpsustamist eelnõukohase KorS § 34¹ lõike 1 punktis 6 sätestatud alus, mille kohaselt võib mehitamata sõidukile paigaldatud jälgimisseadmestikku kasutada kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks. Siseministeeriumi hinnangul tuleks eristada mehitamata õhusõiduki kasutamise regulatsioone ja selle salvestise hilisemat töötlemist. Mehitamata sõiduki, eelkõige õhusõiduki, kasutamine võib olla põhjendatud juba olulise ohu väljaselgitamiseks, seda näiteks olukorras, kus mehitamata õhusõidukit kasutatakse esmäreageerimisel hädaabikõnele, et välja selgitada võimalik ohu olukord enne kui operatiivtöötajad kohapeale jõuavad. Olulise ohu tase tagab, et selline tegevus on võimaldatud ka väljakutsetel, kus esineb võimalik oht isiku tervisele. Samas ei tohiks regulatsioon võimaldada mehitamata sõidukile paigaldatud kaamera salvestise abil isikustatud andmete töötlemist üksnes üldise ohuhinnangu või oletuse põhjal.	Arvestame Muudame eelnõu sõnastust ja lisame kõnealusesse sättesse kõrgendatud ohu kõrvale ka olulise ohu.
4.10. Juhime tähelepanu, et eelnõukohase KorS § 34¹ lõike 3 sõnastus ei näi vastavat seletuskirjas kirjeldatud teavitamiskorraldusele. Normist tuleneb, et korraldatseseaduse peab esimesel võimalusel teavitama nii avalikkust kui ka avaliku korra eest vastutavat isikut ning lõike 1 punktis 4 sätestatud juhul lisaks valdajat ja omanikku. Seletuskirja kohaselt sõltub aga teavitatavate ring konkreetse meetme kohaldamise asjaoludest – teatud juhtudel tuleb eelkõige teavitada avaliku korra eest vastutavat isikut või valdajat ja omanikku ning avalikkuse teavitamine ei ole vajalik. Palume kaaluda lõike 3 sõnastuse täpsustamist, et normist nähtuks selgemalt, keda ja millistel juhtudel tuleb teavitada. Seejuures palume täpsustada	Arvestame Täiendame eelnõu § 34¹ lõike 3 sõnastust ja toome selgemalt välja teavitamiskohustuse ulatuse. Eristame isikuandmete töötlemist määratletud isikute ringi puhul (teavitada tuleb neid isikuid) kui ka määratlemata isikute ringi puhul (teavitada tuleb üldsust).

Korrakaitseaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

näites seda, keda tuleb KOV-i territooriumil mehitamata sõiduki kasutamisel käsitada valdaja või omanikuna ning kas alati tuleb teavitada ka KOV-i.	Selgitame, et KOV-i tuleb teavitada juhul, kui KOV on konkreetse valduse valdaja või omanik, seega ei tule KOV teavitada alati. KOV ei ole ka nõ avalikkus, üldsus.
4.11. Kuivõrd eelnõuga nähakse ette uus ulatuslik isikuandmete töötlemise viis, mille käigus võidakse töödelda suure hulga isikute andmeid avalikus ruumis, tuleks hinnata, kas enne regulatsiooni kehtestamist on vajalik andmekaitsealase mõjuanalüüsi koostamine.	Selgitame Eelnõu seletuskirja p-s 3.2 on muuhulgas toodud ka andmekaitsealane mõjuhinnang. Täpsemad mõjuhinnangud peavad enne erimeetmete rakendamata asumist tegema korrakaitseorganid ise. KorS kui riikliku järelevalve üldseadus ei saa detailseid analüüse korrakaitseorganite eest teha.
4.12. Teeme ettepaneku kaaluda kohustust koostada mehitamata õhusõidukite kasutamise kohta perioodilisi aruandeid ning näha ette nende kasutamise sõltumatu perioodiline audit. Selline lahendus suurendaks mehitamata õhusõidukite kasutamise läbipaistvust ning annaks avalikkusele ülevaate nende tegelikust kasutamisest riiklikus järelevalves. Samuti võimaldaks regulaarne aruandlus hinnata, kas meetme kasutamine vastab seaduses sätestatud eesmärkidele ning on proportsionaalne ja põhjendatud.	Selgitame Põhimõtteliselt on ettepanekuga sarnane aruandluskohutus olemas ka kehtivas KorS-s (seaduse kohaselt laieneb kohustus vahetult vaid politseile). Seega ei ole eraldi sätte sõnastamine vajalik.
5. LÜHENDATULT: Palume kaaluda § 34² lõike 1 punkti 2 täiendamist viitega HMS §-le 18 ning väärtemenetluse kontekstis VTMS § 31 lõikele 1¹ või selgitada seletuskirjas põhjalikumalt sätte seost nimetatud regulatsioonidega. Seletuskirja kohaselt on tegemist sisuliselt meetme kohaldamise asjaolude protokollimise võimalusega ning vormikaamera kasutamist käsitletakse alternatiivina kirjaliku protokoll koostamisele. Samas ei nähtu see eesmärk normi sõnastusest üheselt. Vormikaamera salvestis võib toetada toimingute asjaolude fikseerimist, võimaldada hiljem kontrollida ametniku ja isiku tegevust ning olla protokoll koostamise alusmaterjal või lisa. Salvestis ei taga aga iseenesest, et toimingute õiguslik alus ja põhjendus oleksid hiljem selgelt leitavad. Näiteks isiku peatamise, küsitlemise või joobeseisundi kontrollimise puhul peab isikul olema võimalik saada riigilt kontrollitav teave selle kohta, millisel alusel tema suhtes meedet kohaldata. Sellest põhimõttest ei saa vormikaamera kasutamise tõttu kõrvale kalduda. Kirjalik protokoll või muu toimingut kajastav dokument täidab ka iseseisvat praktilist	Selgitame Jätame eelnõust välja § 34² lg 1 p 2 ehk vormikaamera isikuandmete töötlemise protokollimise eesmärgil. Samas täiendame eelnõuga KorS § 12 ning näeme ette, et menetlustoimingu protokollimisel võib kasutada ka tehnilisi abivahendeid ja nendega tehtud salvestisi, seega ka vormikaamera salvestist. Kuivõrd protokollimise vahetu eesmärk ei ole isikuandmete töötlemine, vaid menetlustoimingu läbiviimise asjaolude fikseerimine, ei ole § 34² õige koht vormikaamera sel eesmärgil kasutamiseks. Vastupidi, sätte võiks anda aluse liiga ulatuslikuks isikuandmete töötlemiseks.

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

eesmärki. Isikul võib olla vaja esitada kolmandale isikule tõend selle kohta, et tema suhtes kohaldatakse konkreetset meedet, näiteks tööandjale, kindlustusandjale või muule menetlejale. Sellisel juhul ei ole põhjendatud eeldada, et isik peaks tõendamiseks esitama kogu videosalvestise. Kirjalik dokument võimaldab vajalikku teavet esitada piiritletult, jättes kõrvale kõrvalised isikud, toimingusisuga mitteseotud asjaolud ja muu eraelu puutumatust riivava teabe.	
5.1. Kui vormikaamera salvestist kasutatakse toimingus asjaolude fikseerimiseks, protokollimise abivahendina või toimingus õiguspärasuse hilisemaks kontrollimiseks, ei ole tegemist üksnes asutuse sisemise tööfailiga. Sellisel juhul peab puudutatud isikul olema võimalik salvestisega tutvuda samadel põhimõtetel nagu protokoll, selle lisa või muu menetluses tähtsust omava materjaliga. Palume eelnõus või seletuskirjas täpsustada vormikaamera salvestise menetluslikku staatust ning puudutatud isiku õigust salvestisega tutvuda.	Selgitame Vormikaameraid saab korraldatseseorgan riikliku järelevalve menetluses kasutada kahel moel: 1) isikuandmete töötlemise tehnilise vahendina iseseisva erimeetme (KorS § 34²) kohaldamisel; 2) protokollimise abivahendina. Mõlemal juhul peab olema tagatud ühelt poolt andmekaitse nõuete järgimine, teiselt poolt õigustatud juurdepääs teabele. Erimeetme puhul sätestab säilitamistähtaaja KorS § 34², juurdepääsu osas eelnõu piiranguid ei sea ja seega tuleneb andmesubjekti õigus teabele juurde pääseda IKÜM-st ja IKS-st. Protokollimise abivahendina säilitatakse salvestist vastava menetlusreeglitiku kohaselt.
5.2. LÜHENDATULT: Eelnõukohase KorS § 34² lõike 2 kohaselt kasutatakse vormikaamerat avaliku korra eest vastutava isiku või muu menetlusosalise põhjendatud taotluse korral. Kuivõrd seadus annab menetlusosalisele õiguse salvestamist taotleda, peaks olema selge, kes hindab taotluse põhjendatust, millistel juhtudel tuleb taotlus rahuldada ning millal võib sellest keelduda. Palume täpsustada nii seaduseelnõu kui ka seletuskirja viisil, et neist nähtuks, kes ja milliste kriteeriumide alusel taotluse põhjendatust hindab ning millistel juhtudel tuleb taotlus rahuldada või võib sellest keelduda. Kui seadusandja soovib näha ette olukorrad, kus taotluse rahuldamine on kohustuslik, tuleks need seaduses sõnaselgelt sätestada. Lisaks palume selgitada, kas taotluse rahuldamata jätmine	Arvestame Muudame eelnõu sõnastust ja näeme ette, et menetlusosalise nõudel on kaamera kasutamine kohustuslik (järgides siiski lõikes 1 sätestatud kaameraga isikuandmete töötlemise üldisi aluseid, ehk menetlusosalise nõue ei muuta omaette kaamera kasutamise aluseks).

tuleb dokumenteerida. Kui seadus annab menetlusosalisele õiguse vormikaamera kasutamist taotleda, peab olema võimalik hiljem kontrollida, kas taotlus esitati ning millistel alustel selle rahuldamisest keelduti. See on vajalik, et tagada isikule tõhus õiguskaitse ning võimalus keeldumise põhjendatust vaidlustada.	
5.3. Leiame, et § 34² lõikes 3 sätestatud kohustus kanda vormil või riietusel vormikaamerast teavitavat märget on ülemäärane nõue. Selline märgistus võib jätta isikule mulje, et ametnik salvestab tema tegevust pidevalt, kuigi § 34² lõike 1 kohaselt on vormikaamera kasutamine lubatud üksnes seaduses sätestatud juhtudel. Püsiv märgistus ei anna isikule teavet selle kohta, kas konkreetses olukorras vormikaamerat tegelikult kasutatakse, vaid võib kujundada eksliku arusaama pidevast salvestamisest. Arvestades, et § 34² lõige 4 kohustab ametnikku vormikaamera kasutamisest isikut teavitama, peab Siseministeerium suulist või muud vahetut teavitamist märksa tõhusamaks tagatiseks kui vormiriietusel olevat püsivat märgist.	Selgitame Kaamerad võivad olla tehniliselt erisugused, neid ei pruugi vormil märgata. Selge märgistus annab inimesele eelnevalt märku, et korrakaitseametnikul on tehniline võimekus kasutada vormikaamerat. Märgistus vormil ei asenda suulist teavitamist, mõlemal on oma eesmärk.
5.4. Juhime tähelepanu, et § 34² lõike 5 sõnastus võib praktikas oluliselt piirata lõikes 1 sätestatud vormikaamera kasutamise aluste rakendamist. Lõike 5 kohaselt on vormikaamera kasutamisel keelatud edastada või salvestada teavet erilist kaitset väärivate eraeluliste asjaolude kohta ning selline teave tuleb viivitamatult kustutada. Jääb ebaselgeks, kuidas on võimalik seda nõuet praktikas järgida olukordades, kus vormikaamera kasutamine on lõike 1 kohaselt lubatud või isegi vajalik, näiteks elu või tervist ähvardava ohu korral. Politsei puutub sellistes olukordades sageli kokku terviseandmete, lähisuhtevägivalla juhtumite, alaealiste, joobe, perekondlike konfliktide või muude tundlike asjaoludega, mille on tegemist erilist kaitset vääriva teabega. Lisaks on mõiste „erilist kaitset väärivad eraelulised asjaolud“ väga lai ning selle sisu normist ei nähtu. Seletuskirjas on toodud küll näited, kuid need ei võimalda üheselt hinnata, millise teabe salvestamine on keelatud ja milline lubatud. Palume kaaluda lõike 5 sõnastuse täpsustamist või selgitada seletuskirjas põhjalikumalt lõigete 1 ja 5 omavahelist suhet. Samuti võiks kaaluda, kas absoluutse salvestamiskeelu asemel tuleks sätestada kohustus vältida sellise teabe salvestamist niivõrd, kuivõrd see on meetme eesmärki ja olukorra asjaolusid arvestades võimalik.	Selgitame Nõustume, et määratlemata sisuga mõistete rakendamine võib vähemalt esialgu tekitada normi rakendajates segadust ja keerukust. Täiendame seletuskirja selgitustega lõikes 5 sätestatud piirangute olemuse ning seose kohta teiste lõigetega (eelkõige lõikes 1 sätestatud erimeetme kohaldamise alused ja lõikes 2 sätestatud menetlusosalise õigus nõuda salvestamist). Üldise põhimõttena piirab lõikes 5 toodu avalikku võimu, kuid menetlusosalise nõudmisel tuleb kaamerat kasutada ka sellistes olukordades. Lisaks muudame lõike 5 asukohta, et ka normitehniliselt oleks selgemini arusaadav paragrahvi lõigete omavaheline seos.

5.5. Eelnõuga võimaldatakse uute erimeetmete salvestisi kasutada õppetöös ja koolituste läbiviimisel. Sellisel juhul peame mõistlikuks võimaluse laiendamist ka KorS § 34 alusel tehtud jälgimisseadmestiku salvestistele, sest näiteks hoones asuva turvakaamera salvestised võivad samuti olla juhtumite käsitlemisel ja neist õppimisel väärtuslikud. Eelnõust ja seletuskirjast ei nähtu aga, millal saab salvestist pidada õppetöös kasutamiseks nõuetekohaselt pseudonüümituks. Probleem võib tekkida eelkõige ühiskonnas tähelepanu pälvinud juhtumite puhul, kus ainuüksi sündmuse asukoht, aeg ja sisu võimaldavad vaatajal salvestisel kujutatud isiku tuvastada ka juhul, kui tema kujutis on hägustatud. Palume selgitada, kas sellist salvestist võib õppetöös kasutada ning milliseid täiendavaid meetmeid tuleb rakendada olukorras, kus isik on sündmuse konteksti tõttu kaudselt tuvastatav. Samuti tuleks selgitada, kas pseudonüümimise nõue eeldab üksnes isiku kujutise ja hääle muutmist või ka muude tuvastamist võimaldavate asjaolude kõrvaldamist.	Selgitame Jätame salvestise õppetöös kasutamise sätte eelnõust välja, sest tegemist ei ole KorS reguleerimisalasse kuuluva sättega.
6. HMS § 19 kohaselt säilitab haldusorgan tõendid, protokollid ja muud haldusmenetluses tähtsust omavad dokumendid. Kui vormikaamera salvestist kasutatakse protokollimise abivahendina või toimingu asjaolude kontrollimiseks, peab olema tagatud selle säilimine, terviklus ja kättesaadavus. Säilitustähtaeg ei tähenda üksnes õigust salvestist teatud aja jooksul hoida, vaid ka kohustust tagada, et salvestis on selle aja jooksul olemas ja puudutatud isikule väljastatav.	Selgitame Nõustume märkuse sisuga. Tegemist on õigusnormi rakendaja ülesandega tagada nii salvestise nõuetekohane säilitamine kui ka juurdepääs selleks õigustatud isikutele.
6.1. Palume üle vaadata § 34¹ lõike 4 ja § 34² lõike 6 säilitamistähtaegade regulatsioon ning nende seletuskirjad. § 34² seletuskirjas on märgitud, et vormikaamera salvestise säilitamise tähtaeg on 30 päeva, kuid eelnõus „kuni 30 päeva“. § 34¹ seletuskirjas on aga selgitatud, et salvestisi võib säilitada ka lühemat aega ning 30 päeva kujutab endast üksnes maksimaalset säilitamistähtaega. Leiame, et salvestise säilitamise aeg ei saa sõltuda üksnes üksikjuhtumil antavast hinnangust, vaid peaks olema seotud selgete ja objektiivselt tuvastatavate asjaoludega. Eriti oluline on see olukorras, kus seletuskirjas põhjendatakse 30-päevast tähtaega muu hulgas vaide- ja kaebõiguse tagamisega. Palume § 34¹ lõike 4 seletuskirjas täpsemalt selgitada, millistel juhtudel loetakse mehitamata sõiduki kasutamisel toimuvat isikuandmete töötlemist selliseks, mille korral kohaldub	Arvestame osaliselt ja selgitame Täname tähelepanu juhtimise eest eelnõu ja seletuskirja ebakõlale. Teeme vajalikud muudatused, et nii eelnõu kui ka seletuskiri lähtuksid samast arusaamast – salvestist tuleb säilitada seaduses sätestatud tähtaja jooksul. KorS § 34¹ lõikes 4 sätestatud maksimaalne säilitustähtaeg kohaldub sellistele salvestistele, mida ei kasutata muu menetluse raames. Näiteks, kui mehitamata õhusõidukit kasutatakse laulupeo rongkäigu

Korralduseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

salvestiste kuni 30-päevane säilitamistähtaeg. Arvestades isikuandmete töötlemise laia tähendust, võib isikuandmete töötlemine aset leida juba pelgalt seetõttu, et inimene jääb juhuslikult kaadrisse. Seletuskirjast ei nähtu, kas eesmärk on säilitada kõik sellised salvestised või üksnes need, mille säilitamine on vajalik konkreetse korraldusliku eesmärgi saavutamiseks. Õigusselguse huvides palume seletuskirjas avada vastava regulatsiooni kohaldamisala näidete abil. Palume hinnata ja seletuskirjas avada, kas kavandatud kuni 30-päevane säilitamistähtaeg on kooskõlastatud korraldusorganitega ning kas selle rakendamiseks on olemas vajalik tehniline võimekus ja ressurss. Seletuskirjast ei nähtu, kas on hinnatud sellise säilitamiskohustuse praktilist ja majanduslikku mõju, eelkõige arvestades mehitamata sõidukite ja vormikaamerate kasutamisel tekkivate salvestiste mahtu. Samuti palume põhjendada, miks on eesmärkide saavutamiseks vajalik just kuni 30-päevane säilitamistähtaeg ning kas samu eesmärke ei oleks võimalik saavutada lühema säilitamistähtaja kohaldamisega. Tuleb arvestada, et isik võib vaide esitada ka tähtaja lõpus või pärast tähtaja möödumist ning vaide esitamise tähtaeg võidakse ennistada. Seetõttu palume analüüsida, kas 30-päevane maksimaalne säilitamistähtaeg võib viia olukorran, kus korraldusorgan on kohustatud salvestise enne vaide saamist kustutama.	pealvaatajate hulgas võimaliku rüseluse väljaselgitamiseks, kuid selgub, et ohtu avalikule korrale siiski ei tekkinud. Sellist salvestist (kui see tehti), ei kasutata mõnes muus menetluse, seega tuleb see esimesel võimalusel kustutada. Kui aga rüselus tekkis ning selle pinnalt algatatakse näiteks kriminaalasi, tuleb salvestis tõsta selle kriminaalasja materjalide hulka ning säilitada vastavalt seda menetlust reguleerivatele normidele. Muudame eelnõuga sätestatava üldise säilitamise tähtaega 30-lt päevalt 15-le päevale. Tegemist on ajavahemikuga, mille jooksul peab salvestis olema alles, st seda saab õigustatud isik välja nõuda.
6.2. Kui salvestisi on lubatud õppetöös ja koolitusel kasutada üksnes pseudonüümituna, tuleb reguleerida ka nende salvestiste säilitamise tähtaega ning selle määramise aluseid. Pseudonüümimise korral on jätkuvalt tegemist isikuandmetega, kui isiku tuvastamine jääb täiendava teabe abil võimalikuks. Palume selgitada, kui kaua võib pseudonüümitud salvestisi õppetöö või koolituse eesmärgil säilitada ning kes ja milliste kriteeriumide alusel selle üle otsustab.	Selgitame Jätame salvestise õppetöös kasutamise sätte eelnõust välja, sest see ei haaku üheselt KorS reguleerimisesemega.
7. Kui eelnõu eesmärk on koondada kontrollteingu regulatsioon KorS-i, palume kaaluda KorS § 53¹ täiendamist alkoholiseaduse § 52¹ lõikes 3 ja tubakaseaduse vastavas sättes praegu sisalduva eriregulatsiooniga, mis võimaldab alkoholi- ja tubakatoodete alaealistele müügi üle riikliku järelevalve tegemisel kaasata kontrollteingusse vähemalt 16-aastase isiku tema seadusliku esindaja nõusolekul.	Selgitame Alaealise kaasamine sisuliselt süüteo matkimisse peaks olema äärmuslik meede. Kuigi nõustume, et alkohol ei peaks olema alaealistele kättesaadav, leiame, et selle nõude üle järelevalve tegemisel, sh kontrollteinguga, ei ole alaealise enda kaasamine hädavajalik. AS § 47

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

	kohaselt on alkoholi pakkumine, võõrandamine ja üleandmine alaealisele keelatud. Selle nõude järgimiseks näeb järgmine lõige ette kohustuse enne valduse üleandmist kontrollida isiku vanust. Vanuse kontrollimise ajendi loomiseks piisab ka noore ametniku kaasamisest, kes on küll täisealine, kuid näeb välja piisavalt noor, et alkohoolse joogi valduse üleandjal peaks tekkima kohustus vanus tuvastada.
8. Siseministerium ja Politsei- ja Piirivalveamet ei toeta avalike ürituste muudatusi sellisel kujul, kuivõrd planeeritud muudatused on tervikuna problemaatilised. Arusaamatuks jääb põhjendus kaotada meelelahutusürituste puhul ürituse korraldamise loa taotlemise kohustus, kui spordiürituste puhul on see jätkuvalt vajalik.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused.
8.1. LÜHENDATUT: Avalike ürituste turvalisuse ja avaliku korra tagamise seisukohast ei ole üksnes teavitamispõhine lahendus piisav juhtudel, mil esinevad kõrgendatud riskid. Eelkõige on vaja kooskõlastamise kohustust vähemalt eelnõu § 58¹ lõikes 3 nimetatud juhtudel. Nimetatud asjaolud ei ole pelgalt formaalsed tunnused, vaid praktikas riskikriteeriumid, mis võivad kaasa tuua: 1) suurenenud ohu avalikule korrale; 2) vajaduse politsei- ja päästeressursside kaasamiseks; 3) kõrgendatud õnnetus- ja vägivallariski; 4) keerulisemad evakuatsiooni- ja liikluskorraldusvajadused. Ennetamise peamine väärtus seisneb erinevate ekspertteadmiste toomises planeerimisfaasi. Politsei, pääste, kiirabi ja kohalik omavalitsus näevad igaüks riske oma vaatenurgast ning omavad kogemust varasemate juhtumite, õnnetuste ja kriiside lahendamisel. Nende teadmiste ühendamise võimaldab hinnata riske terviklikumalt kui ükski osapool eraldi. Riskipõhine kooskõlastusmehhanism ei tähenda seega üksnes kontrolli, vaid erinevate teadmiste rakendamist otsuste tegemisel enne ürituse toimumist.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused.
8.2. LÜHENDATULT: Kehtiva korra kohaselt väljastab KOV avaliku ürituse korraldamiseks loa, milles sätestatakse konkreetsed tingimused ja nõuded,	Selgitame

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

lähitudes ürituse iseloomust, riskitasemest ning partnerasutuste hinnangutest. Sellest tulenevalt on KOV-il: 1) järelevalvekohustus; 2) õigus kontrollida loas sätestatud tingimuste täitmist; 3) võimalus rikkumise korral rakendada haldusmeetmeid, sealhulgas teha ettekirjutusi, tunnistada luba kehtetuks või peatada üritus. Teavitamispõhise süsteemi puhul jääb KOV-i kohustus tagada avaliku ürituse ohutus ja teostada järelevalvet küll alles, kuid selle ülesande täitmiseks puuduvad vajalikud siduvad menetluslikud instrumendid. Eelkõige puudub: 1) eelnevalt kujundatud siduv haldusotsus; 2) selgelt fikseeritud ja kontrollitavad tingimused; piisav alus hinnata, kas korraldaja on tegutsenud nõuetekohaselt ja riske arvestades.	Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused
8.3. LÜHENDATULT: Sisekaitseakadeemia viis Siseministeeriumi tellimusel 2024. aastal läbi kõigi Eesti kohalike omavalitsuste avalike ürituste korraldamist reguleerivate määruste analüüsi. Siseministeeriumi hinnangul kinnitavad analüüsi tulemused vajadust ühtsete riiklike miinimumnõuete järele, mitte regulatsiooni edasist detsentraliseerimist üksnes KOV-i määruste tasandile. Kuigi kohalik paindlikkus on vajalik, ei ole põhjendatud olukord, kus kõrgendatud riskiga avalike ürituste riskihindamine, partnerasutuste kaasamine ja turvanõuded sõltuvad ulatuslikult üksiku KOV-i praktikast või haldusvõimekusest.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused
8.4. Ka rahvusvaheline praktika toetab põhimõtet, et kõrgendatud riskiga avalike ürituste puhul peab riigil säilima sisuline eelkontrolli võimalus. Näiteks Soome süsteem kujutab endast riskipõhist mudelit.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused.
8.5. Lisaks juhime tähelepanu, et KorS § 58¹ lõike 3 punktis 1 kasutatud väljendi „üritusel võib olla suur hulk pealtvaatajaid või osalejaid“ sisu ei ole täpsustatud. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, milliste kriteeriumide alusel tuleb hinnata, kas tegemist on suure hulga inimestega ning millal tekib sellest tulenev teavitamiskohustus. Õigusselguse huvides võiks vähemalt seletuskirjas avada selle määratlemata õigusmõiste sisu või tuua näiteid olukordadest, mil teavitamiskohustus tekib.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused

Korraldajaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

8.6. Palume hinnata, kas § 58¹ lõikes 5 sätestatud keeldude loetelu vajab täiendamist juhtudega, kus üritus toimub riigikaitseobjekti juures või vahetus läheduses.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused
9. Palume selgitada teovõime nõude eemaldamise eesmärki § 64 lõike 1 punktist 1. Muudatuse tulemusena puudub koosolekuteadet menetleval asutusel alus hinnata või kontrollida koosoleku korraldaja teovõimet. Seletuskirjas on märgitud, et piiratud teovõimega täisealised isikud saavad avalikke koosolekuid korraldada vastavalt teovõime piiramise ulatusele, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, kuidas sellist hinnangut praktikas anda või kontrollida.	Selgitame Eelnõu kõnealusel sättes ei kasutata sõna „teovõimeline“, sest avalikke koosolekuid võib eelnõu kohaselt korraldada alates 14. eluaastast. Kuna täielikult teovõimeliseks saab inimene täisealiseks saamisel, on 14-aastased piiratud teovõimega. Ka täisealised saavad olla piiratud teovõimega, nende puhul tuleb avaliku koosoleku korraldamise õiguse üle otsustamisel lähtuda teovõime piiramise ulatusest. Teovõimet piiratakse kohtulahendiga, piiramise ulatusest annab aimu rahvastikuregister. Kui KOV ametniku tekib kahtlus koosoleku korraldaja teovõimes, saab ta uurida andmeid oma süsteemi siseselt (KOV kui eestkostja) või rahvastikuregistrist. Samas ei muuda eelnõu siin ka senist korda. Kehtiv seadus näeb ette, et koosoleku korraldaja peab olema teovõimeline. Seega peab KOV ka kehtiva seaduse järgi kontrollima isiku teovõimelisust.
9.1. Palume üle vaadata § 64 lõike 1 punkti 1 ja lõike 2 omavaheline kooskõla. Eelnõu kohaselt võib füüsilisest isikust korraldaja olla alates 14. eluaastast, kuid lõikes 2 on juriidilisest isikust korraldajale jäetud kohustus määrata korraldaja õigusi ja kohustusi täitma teovõimeline füüsiline isik. Seetõttu tekib olukord, kus 14-aastane isik võib ise avalikku koosolekut korraldada, kuid juriidiline isik, näiteks noorteühing, ei saa sama isikut enda esindajaks määrata. Palume kaaluda regulatsiooni ühtlustamist või selgitada erineva lähenemise põhjuseid.	Arvestame Teeme eelnõus muudatuse, mille kohaselt saab avalikku koosolekut korraldada juriidiline isik määrata oma esindajaks muuhulgas ka alaealise (alates 14. eluaastast).
9.2. Avaliku koosoleku korraldamise õiguse vanusepiiri langetamisel palume kaaluda täiendavate nõuete kehtestamist, mis toetaksid alaealist selle õiguse teostamisel. Kordame VTK-le antud tagasisides esitatud seisukohta, et alaealisele	Selgitame

Korraldajaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

lisaks peab koosoleku korraldamisega olema seotud ka vastutav täisealine, näiteks korrapidajana. Kui alaealiste puhul lubab seadus eeldada nende piiratud teovõime tõttu leebemaid nõudeid, on oht, et alaealisi ja nende vastavat õigust hakatakse ära kasutama.	Täiendava turvalisuse tagamise abinõuna nähakse eelnõus ette alaealiste koosolekutest eelneva teavitamise kohustus. Täisealise korrapidaja või muu vastutaja kohustus piiraks alaealiste vabadust avalikke koosolekuid korraldada.
9.3. Palume kaaluda § 64 lõike 2 täiendamist nõudega, et juriidilisest isikust korraldaja määratud füüsiline isik vastaks analoogselt füüsilisest isikust korraldajale § 64 lõike 1 punktis 1 sätestatud kodakondsuse või Eestis viibimise alusele. Praegu võib tekkida olukord, kus füüsiline isik ei vasta avaliku koosoleku korraldajale kehtestatud nõuetele, kuid saab siiski tegutseda juriidilisest isikust korraldaja määratud esindajana. Praktikast on esinenud juhtumeid, kus juriidilisest isikust korraldaja määratud esindajaks on isik, kellel puudub püsiv õiguslik või faktiline seos Eesti või Euroopa Liiduga. Sellisel juhul on füüsilisest isikust korraldajale kehtestatud nõuetest võimalik sisuliselt mööda minna. Õigusselguse ja regulatsiooni eesmärgi saavutamise huvides võiksid korraldajale ja juriidilise isiku määratud esindajale kehtida selles küsimuses võrreldavad nõuded.	Arvestame Muudame eelnõud selliselt, et ka juriidilisest isikust avaliku koosoleku korraldaja esindaja vastaks füüsilisest isikust korraldaja nõuetele, st esindaja peab olema EL kodanik või pikaajalise elaniku elamisloaga või alalise elamisõiguse alusel Eestis viibiv välismaalane
9.5. Eelnõus reguleeritakse avaliku ürituse korraldamisega seotud KOV-i teavitamist (eelnõu § 1 punkt 7), samuti info liikumist KOV-ilt prefektuurile (eelnõu § 1 punkt 9) ning viiakse koosoleku korraldamise vanusepiir 14. eluaastale. Kõigil neil juhtudel toimub isikuandmete töötlemine. Palume seletuskirjas selgitada: 1) milliseid isikuandmeid on nende ülesannete täitmisel lubatud töödelda; 2) millisel õiguslikul alusel neid andmeid töödeldakse; 3) kas vanusepiiri langetamisest tuleneva isikuandmete töötlemise laienemise tõttu on kaalutud täiendavaid meetmeid alaealiste isikuandmete kaitseks; 4) kas koosoleku korraldamisega seotud isikuandmete säilitustähtaja määrab iga vastutav töötaja eraldi või tuleks säilitustähtjad sätestada KorS-is.	Selgitame Isikuandmete töötlemisel ei teki eelnõuga uusi olukordi. Ka kehtiv seadus kohustab KOV-i teavitama üritusest politseid, samuti töötleb politsei isikuandmeid koosolekuteataga seoses jne.
10. Justiits- ja Digiministeeriumi pakutud KorS § 82¹ lõike 1 sõnastus võimaldaks Kaitseväge ja Kaitseliitu kaasata alles ohu tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks. Kui PPA ei saa Kaitseväge ja Kaitseliitu kasutada kriisi varasemas faasis, võib olukord enne abi kaasamist eskaleeruda. Meie hinnangul ei ole põhjendatud regulatsiooni selliselt kitsendada, arvestades hübriidohtude,	Selgitame Jätame eelnõust KorS § 82¹ muudatuse välja. Kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamist jäävad reguleerima KORKS-ga kehtestatud sätted.

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

siseturvalisuse väljakutsete ning Venemaa Ukraina-vastase sõjategevusega seotud riskide kasvu. Justiits- ja Digiministeerium on sõnastusest välja jätnud ka termini „vabatahtlikult kaasatud isik“, millega KORKS-is peeti silmas abipolitseinikke ja vabatahtlikke päästjaid. Seletuskirjas ei ole termini eemaldamist põhjendatud ning muudatuse eesmärk jääb arusaamatuks. Eeltoodud põhjustel leiame, et jõusse tuleks jätta KORKS-iga kehtestatud KorS-i sätted ning neid ei tuleks Justiits- ja Digiministeeriumi pakutud muudatusega kitsendada.	
11. Politsei saab käesoleva eelnõuga kavandatavate uute meetmete kohaldamise pädevuse vahetult korraldatseseadusest, kuid teiste korraldatseseorganite puhul eeldab meetmete kohaldamine vastavate volitusnormide sätestamist eriseadustes. Palume kaaluda, kas käesoleva eelnõu menetlemise käigus oleks otstarbekas teha vajalikud muudatused ka asjaomastes eriseadustes, näiteks päästeseaduses, et tagada regulatsiooni ühetaoline rakendamine. Samuti palume kaasata vastavate valdkondade eest vastutavad sisuosakonnad ja asutused edasistesse aruteludesse ning eelnõu ettevalmistamisse.	Selgitame KorS kui üldseaduse muutmise seaduse eelnõusse ei ole plaanis lisada eriseaduste muudatusi, millega laiendatakse erikorraldatseseorganite erimeetmete ringi. Erimeetmete kasutamise võimaldamiseks tuleb seda eriseaduse muutmise teel. Selliselt on tagatud tavapärane õigusloomerada, mis annab võimaluse analüüsida ja hinnata erimeetme vajalikkust, põhjendatust ja vajadusel sätestada erisusi selle kohaldamisel.
12. Palume üle vaadata viited õigusaktide redaktsioonidele ning need ajakohastada.	Arvestame
12.1. Palume seletuskirjas ajakohastada viited kriisilukorra ja riigikaitse seadusele ning kasutada läbivalt nimetust „kriisilukorra ja riigikaitse seadus“ sobivas käändes.	Arvestame
12.2. Seletuskirja terminoloogiat käsitlevas osas leheküljel 21 viidatakse sätetele, mida käesoleva eelnõuga korraldatseseadusesse ei lisata, näiteks „eelnõuga KorS-i lisatav § 15 ¹ “. Palume seletuskirja selles osas korrigeerida.	Arvestame
9. Sotsiaalministeerium	
1. LÜHENDATULT: alaealise kaasamise välistamine kontrolltehingusse on probleemne, eelkõige tubakaseaduse järelevalve vaatest. Lisaks vajab tähelepanu KorS § 53 ¹ kohaldamise eeldus, mille kohaselt võib kontrollteingu teha olulise või kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks. Tubakaseaduse rakendamise vaates võib see tekitada täiendavaid	Arvestame osaliselt Tubakaseaduse kohaselt on keelatud alaealisele müüa tubakatoodet vmt. Selle keelu järgimiseks peab müüja küsima ostjalt isikut tõendavat dokumenti. Dokumendi

tõlgendusprobleeme, sest ametnikud peaksid enne kontrollteingu tegemist hindama ja põhjendama, kas konkreetne rikkumiskahtlus ületab olulise või kõrgendatud ohu lävendi. Tavapärane jaemüügikontroll või kahtlus üksiku tubakatoote, e-sigareti või nikotiinitoote müügist alaealisele ei pruugi sätte kitsal tõlgendamisel seda lävendit ületada. See võib omakorda anda ettevõtjatele täiendava võimaluse kontrollteingute õiguspärasust vaidlustada ning vähendada TubS-i senist preventiivset mõju. Samuti võib kontrollteingu lubamise regulatsioon muutuda senisest bürokraatlikumaks. Kui kehtiva eriregulatsiooni järgi sai kontrollteingu otsuse teha korraldaseorgani juht või tema volitatud ametiisik, võimaldades pädevust delegeerida ka madalama astme juhtidele või asjakohastele ametnikele, siis kavandatava KorS § 53¹ lõike 6 kohaselt oleks otsustuspädevus seotud prefekti või korraldaseorgani juhiga. Selline lahendus võib muuta kontrollteingu lubamise protsessi aeglasemaks, jäigemaks ja juhtimistasandilt põhjendamatult kõrgeks, mis ei ole kooskõlas ka üldise eesmärgiga vähendada halduskoormust ja bürokraatiat. Täiendavalt tuleks hinnata kontrollteingust teavitamise regulatsiooni mõju TubS-i alusel tehtavale järelevalvele. Kehtiv TubS § 33² lõige 7 võimaldab põhjendatud juhul kontrollteingust teavitamist kuni kolm kuud edasi lükata, kui see on vajalik järelevalve jätkamiseks. KorS § 53¹ lõike 7 järgi tuleb isikut teavitada viivitamata pärast kontrollteingu eesmärgi saavutamist. Selline lahendus võib piirata võimalust tuvastada ja tõendada jaemüüjate korduvaid või süstemaatilisi rikkumisi. Seetõttu tuleks eelnõu menetluses eraldi hinnata, kas KorS-i üldnorm ja TubS-i senine kontrolllostu regulatsioon täidavad täielikult sama eesmärgi või vajab TubS eriseadusena jätkuvalt erilahendust.	küsimise kohustuse täitmise kontrollimiseks ei pea kontrollteingu tegemisse kaasama alaealise, sest kohustus kontrollida vanust tekib juhul, kui müüjal tekib kahtlus, kas ostja on täisealine. Selline kahtlus peab hoolsal müüjal tekkima ka noore täisealise puhul. Seega saab järelevalvet teha ka ilma alaealist kaasamata. Muudame eelnõud selliselt, et kontrollteingu otsustamisel säiliks küll nõ teise silmapaari kohustus, kuid selleks ei pea olema asutuse tippjuht. Kontrollteingust teavitamise edasilükkamise ettepanekut me ei arvesta. Kontrollteing on erandlik meede ja olemuselt lühiajaline. See eristab kontrollteingut ka jälitustegevustest. Seega ei ole põhjendatud kontrollteingust teavitamise edasilükkamine pikemaks ajaks.
2.1. Palume täpsustada KorS § 34² lõiget 2, mis sätestab vormikaamera kasutamise kohustuse juhul, kui avaliku korra eest vastutav isik või muu menetlusosaline on esitanud selleks põhjendatud taotluse. Praegusest sõnastusest ei nähtu üheselt, et selline kohustus kehtib üksnes sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud vormikaamera kasutamise aluste	2.1. Selgitame KorS § 34² lõige 1 sätestab üldise reegli nn vormikaamerate kasutamiseks. Korraldaseorgan saab kohaldada vaid neid erimeetmeid, mida seadus tal

esinemisel ja juhul, kui vormikaamera kasutamine ei kujuta endast ülemäärast riivet isiku põhiõigustele. Sellisel kujul võib tekkida tõlgendus, et põhjendatud taotlus loob iseseisva aluse vormikaamera kasutamiseks ka olukorras, kus lõikes 1 nimetatud eeldused ei ole täidetud. Palume kaaluda lõike 2 sidumist lõikes 1 sätestatud alustega. 2.2. Samuti palume täpsustada õppetööks või koolituseks kasutatavate salvestiste säilitamise tähtaega. KorS § 34¹ lõige 5 ja § 34² lõige 7 lubavad salvestist kasutada õppetöö või koolituse läbiviimisel, kui isikuandmed on pseudonüümitud või samaväärselt kaitstud. Samas ei ole üheselt selge, kas sellistele salvestistele kohaldub sama üldine 30-päevane säilitustähtaeg või võib neid õppetöö eesmärgil säilitada kauem. Palume see eelnõus selgelt reguleerida. 2.3. Lisaks tuleks ühtlustada kaamerasätetes säilitustähtaegade sõnastus. KorS § 34¹ lõike 4 kohaselt säilitatakse mehitamata sõiduki salvestisi kuni 30 päeva, samas kui KorS § 34² lõike 6 kohaselt säilitatakse vormikaamera salvestist kuni 30 kalendripäeva. Kuna tegemist on paralleelsete isikuandmete salvestamise sätetega, võiks kasutada mõlemas sättes sama sõnastust, et vältida tõlgendust, nagu oleks tähtaegadel erinev sisu.	kohaldada lubab (avalikus õiguses valitseva põhimõtte kohaselt on lubatud vaid tegevus, mis on seadusega sõnaselgelt lubatud). Isiku taotlus ei saa olla omaette aluseks erimeetme kohaldamisele, isik saab taotleda nn vormikaameraga asjaolude salvestamist eelkõige oma õiguste kaitseks. Seega on ka tema seotud õigusnormist tuleneva piiranguga – ta ei saa nõuda, et korrakaitseorgan teeks midagi, milleks seadus talle alust ei anna. 2.2. Jätame arvestamata Jätame eelnõust välja salvestiste õppetöös kasutamise sätte. 2.3. Arvestame Ühtlustame KorS §-des 34¹ ja 34² sätestatud salvestise säilitamise tähtaegu.
3. Palume üle vaadata KorS § 16 lõigete 6 ja 7 omavaheline seos. Lõige 6 sätestab hüvitise arvutamise aluse, lähtudes korrakaitsekohustusega isiku tööandja makstud keskmisest töötasust või mittetöötamise korral töötasu alammäärast. Lõige 7 näeb samal ajal ette, et keskmise palga arvutamisel ning hüvitise taotlemisel ja väljamaksmisel lähtutakse avaliku teenistuse seaduse §-st 49. Kuna mõlemad lõiked puudutavad hüvitise arvutamist, tuleks selgemalt eristada, millises osas kohaldub KorS-i erireegel ja millises osas avaliku teenistuse seaduse § 49. Lisaks on seletuskirjas § 16 lõike 8 selgitus eksklikult märgitud lõike 7 selgitusena.	Arvestame Täiendame seletuskirja viidatud sätete omavahelise suhte selgema avamisega. Samuti parandame hooletusvea, mis lõigete selgitustesse on sattunud.
4. LÜHENDATULT: Palume seetõttu eelnõu seletuskirja täiendada analüüsiga, millist liiki „muus vormis teavet“ KorS § 30 alusel nõuda võib, kas nõuda võib üksnes isikul juba olemas olevat teavet või ka selle töötlemist ja süstematiseerimist, millised piirangud kohalduvad	Arvestame Täiendame seletuskirja rõhutades, et küsida saab vaid teavet, mis on juba olemas ning säte ei anna alust panna

digitaalsele ning eraelulist või kolmandate isikute andmeid sisaldavale teabele ning millistel tingimustel võib riikliku järelevalve menetluses kogutud teavet hiljem kasutada süüteomenetluses. Samuti tuleks kaaluda täiendavate menetluslike garantiide sätestamist, et välistada enese mittesüstamise privileegi kaudne riive ja tagada õigusselgus.	isikule täiendavaid kohustusi teabe süstematiseerimiseks või töötlemiseks.
10. Eesti Linnade ja Valdade Liit	Jätab kooskõlastamata
1. Omavalitsuste tagasisides rõhutati, et avalike ürituste regulatsiooni muutmisel tuleb lisaks korraldaja tegevusvabadusele arvestada ka üritusel mitteametlike isikute õigusi, avaliku korra ja ohutuse tagamist, liikluskorraldust, öörahu, jäätmekäitlust, korduskasutatavate nõuete täitmist ning kohaliku omavalitsuse võimalust hinnata avaliku ruumi sobivust konkreetse ürituse korraldamiseks. Muuta avalike ürituste regulatsiooni käsitlevaid sätteid ning kujundada avalike ürituste regulatsioon ümber riskipõhise mudeli alusel. Sätestada tõhusad meetmed ja vastutuse alused olukordadeks, kus avaliku ürituse korraldaja rikub korduvalt ürituse korraldamisele kehtestatud nõudeid või tingimusi.	Selgitame Jätame eelnõust välja avalike üritustega seonduvad muudatused
2. Sätestada vormikaamera kasutamine riikliku järelevalve üldise dokumenteerimisvahendina ning võimaldada selle kasutamist kõigile korrakaitseorganitele.	Arvestame Muutsime eelnõud ning sätestasime vormikaamera kasutamise menetlustoimingu protokoll koostamise abivahendina või kasutades vormikaameraga tehtud salvestust protokoll lisana. Kuna täiendus paikneb KorS §-s 12 (riikliku järelevalve meetme kohaldamise dokumenteerimine ja aruandlus), laieneb võimalus kõikidele korrakaitseorganitele.
3. Võimaldada kohaliku omavalitsuse üksusel korrakaitseorganina kasutada mehitamata õhusõidukeid riikliku järelevalve teostamisel.	Selgitame KorS annab erimeetmete kohaldamise õiguse vahetult politseile, erikorrakaitseorganid, sh ka KOV, saavad erimeetmete kohaldamise õiguse juhul, kui vastava eriseadusega neile selline õigus antakse. Erimeetme

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

	lubamine peab seejuures olema läbimõeldud – millist erimeedet, millistes olukordades ja milliste erisustega korrakaitseorgan vajab. Seega tuleb korrakaitseorganile, sh ka KOV-le, erimeetmete kohaldamise õigus ette näha vastavas eriseaduses, KorS muutmise eelnõuga seda ei tehta.
4. Võimaldada kohalikul omavalitsusel ja teistel pädevatel korrakaitseorganitel kontrollteingu kui erimeetme kasutamist ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks alkoholiseaduses sätestatud nõuete kontrollimiseks kui see ei ole võimalik muude meetmetega.	Selgitame Kontrollteingu tegemine on varjatud toiming, seega erineb selle erimeetme menetlus haldusmenetluse üldisest avalikkuse põhimõttest ning peab jääma erandlikuks meetmeks. Seetõttu nähakse eelnõuga ette piirid, millest kontrollteingu tegemisel tuleb lähtuda, muuhulgas ohu taseme piirid. Eelnõu koostajad ei pea põhjendatuks ohu piire muuta ning võimaldada kontrollteingut igasuguse ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks.
5. Laiendada kohaliku omavalitsuse pädevust teostada kontrollteingut tubakaseaduses sätestatud nõuete kontrollimiseks juhul, kui see ei ole võimalik muude meetmetega, kuid see on vajalik ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks.	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algtada vastava eriseaduse muutmine, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
6. Võimaldada kontrollteingu tegemisse kaasata vähemalt 16-aastane isik, tema enda ja seaduslike esindajate nõusolekul alkoholiseaduses ja tubakaseaduses sätestatud nõuete kontrollimiseks	Selgitame Kontrolltehing on riikliku järelevalve erimeede, millega sisuliselt matkitakse süütegu. Eelnõu koostajad ei pea eetiliseks kasutada alaealisi olukorras, mis matkivad süütegusid. Lisaks, kuivõrd alaealisele alkoholi müügi

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

	keelu järgimise esimene samm on isikut tõendava dokumendi alusel ostja vanuse kontrollimine, saab selle kohustuse järgimist edukalt kontrollida ka noore täiskasvanuga.
7. Võimaldada kohalikul omavalitsusel kontrollteingu kui erimeetme kasutamist ühistranspordialases riiklikus järelevalves	Selgitame Eelnõuga ei plaanita täiendada eriseadustes sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete loetelusid. Vajalike erimeetmete kohaldamise õiguse andmiseks tuleb algselt vastava eriseaduse muutmise, mille menetluse käigus tuleb põhjendada ja saab hinnata erimeetme vajalikkust.
8. Luua korrakaitseorganitele õiguslik alus rikkumiste kohta laekunud telefonikõnede salvestamiseks.	Selgitame Kaalume ettepanekus toodut, kuid praegusesse eelnõusse me seda muudatust ei liida.
9. Täpsustada KorS § 57 ¹ ja § 57 ² sõnastust KorS § 56 lõikes 1, 2 ja 4 sätestatud nõuete üle riikliku järelevalve teostamisel.	Selgitame Kaalume ettepanekus toodut, kuid praegusesse eelnõusse me seda muudatust ei liida.
11. Andmekaitse Inspeksioon	
1. Teatud juhtudel võivad sideettevõtted muutuda muuks kui avaliku korra eest vastutavaks isikuks KorS § 16 tähenduses (koosmõjus ESS § 87 lg 1 p- 9). Selline olukord võib tekkida näiteks juhul, kui mõnel veebilehel on avaldatud ulatuslikult õigusliku aluseta isikuandmeid (või näiteks ka siis, kui kutsutakse üles tarbijaid eksitavate toodete/teenuste ostmiseks/ tarbimiseks) ja tekib vajadus veebileht internetist eemaldada, aga mille serverid asuvad välismaal või mille pidaja pole teada või ei tee järelevalveasutusega koostööd. Sellisel juhul muutub sideettevõtja muuks isikuks KorS § 16 tähenduses ja järelevalveasutus saab teha	Selgitame KorS § 16 sätestab kolmandale isikule (s.o. isikule, kes ei ole avaliku korra eest vastutav isik KorS § 15 tähenduses) korrakaitsekohutuse panemise. Sätte mõistmisel on oluline silmas pidada, et tegemist on nn korrakaitse hädalukorras kasutatava äärmise abinõuna (<i>ultima ratio</i>), mille kohaldamise eelduseks on vahetu kõrgendatud ohu olemasolu ja tegutsemine selle

sideettevõtjale ettekirjutuse korraldatseseaduse lõpetamiseks. Sisuliselt saab sideettevõtja tõkestada oma teenuse tarbijatele sellele konkreetsele veebilehele ligipääsu. Kuigi välismaalt või VPN-i kaudu saab veebilehele jätkuvalt ligi, muutuks enamikule tavapärastest Eestis viibivatest inimestest veebileht kättesaamatuks. Andmekaitse asjades võib teoreetiliselt selliseid olukordi tulla ette teisigi, kus korraldatseseaduse tuleb lõpetada just mõne muu kui avaliku korraldatseseaduse vastutava isiku abil ja seda eelkõige digitaalses maailmas. Kavandatav KorS § 16 lg 3 näeb ette, et korraldatseseaduse täitmine ei tohi kesta kauem kui kaheksa tundi ööpäevas. Muudatused näivad olevat sõnastatud üksnes poliitilise tegevuse vaatest ja kõrvale on jäetud kõik sellised korraldatseseadused, mis ei ole seotud kriisilukorra või vahetu sunni kasutamisega. Kavandatav ajaline piirang kitsendab oluliselt varasemaid võimalusi ja arvestades eeltoodud näidet, kaotaks sisuliselt ühe meetme korraldatseseadusele reageerimiseks ära. Teisalt on eelnõu seletuskirja sissejuhatuses märgitud, et tehnoloogia areng on loonud uudseid võimalusi, mille kasutamine riiklikus järelevalves aitaks oluliselt kaasa järelevalve efektiivsusele. See aga ei lähe kokku kavandatava ajalise piiranguga, mis pärsib järelevalve efektiivsust digitaalses maailmas. Seetõttu tuleks kaaluda eelnõus erisuse loomist olukordadele, kus ei ole tegemist kriisilukorraga või vahetu sunni kasutamisega.	kõrvaldamiseks. Kui korraldatseseaduseorgan teeb ettekirjutuse korraldatseseaduse lõpetamiseks ning selle täitmiseks kasutatakse kolmandate isikute abi, võib tegemist olla ka asendustäitmisega. Eelnõuga tehtavate muudetuste eesmärk on sätestada eelkõige kohustatud subjekti kaitse, mitte kitsendada korraldatseseaduseorganite võimalusi. Kaheksa tunni piir eeldab pidevat tegutsemist, sideettevõtted ei pea veebilehe sulgemisel kaheksa tundi järjest tegutsema, see, et veebileht on suletud on tagajärg, mitte pidev tegutsemine. Veebilehe sulgemiseks peaks olema eraldi alus.
2. LÜHENDATULT: kaamera salvestise kasutamisel õppetöös või koolituse läbiviimisel ei saa tugineda IKS §-le 6, sest tegemist ei ole teadusuuringuga. Sätestada tuleb eraldi alus isikuandmete töötlemiseks, samuti erand IKÜM art 9 sätestatud eriliigiliste andmete töötlemise keelust. Isegi kui eeldada, et õppetöö ja koolituse läbiviimine mahuks IKS § 6 alla, jääb arusaamatuks, milline osa paragrahvist rakendub. Eriliigiliste andmete töötlemine eeldab eetikakomitee luba. Milline on valdkonna eetikakomitee, kes loa annab või ka tegemist on poliitikakujundamise jaoks vajalike uuringutega, milleks annab loa AKI? Eelnõu vastuseid ei anna. Ka pseudonüümitud isikuandmete töötlemisel tuleb arvestada läbipaistvuse põhimõttega. Isikule tuleb teada anda, kui tema andmeid	Selgitame Jätame eelnõust välja sätteid, mis reguleerivad salvestiste kasutamist õppetöös. Analüüsimisel jõudsime järeldusele, et tegemist ei ole korraldatseseaduse reguleerimisesemega.

kasutatakse muuks eesmärgiks kui neid koguti. Eelnõus ei sätestata andmesubjekti teavitamist andmete kasutamisel õppetöös. Samuti on reguleerimata õppetöös või koolituse läbiviimiseks kasutatavate andmete säilitamise tähtaeg. Kas neid võib säilitada igavesti? Salvestisele juurdepääsuõigust eelnõuga ei reguleerita, sest see on reguleeritud muude õigusaktidega – IKS, IKÜM. Selgitage, kuidas see seisukohta seondub KorS §-ga 13. Eelnõust ei nähtu ka andmetest koopia väljastamise tingimused. IKÜM art 15 tagab andmesubjektile koopia saamise õiguse, kui sellest soovitakse sätestada erandit, tuleb see reguleerida seaduses, eelnõus selle kohta reegleid ei ole. Analüüsimate on ka see, kas õppetöös oleks võimalik kasutada täielikult anonüümited andmeid.	
12. Tarbijakaitse- ja Tehnilise järelevalve Amet	
1. Toetame KorS § 30 kavandatavat täiendust, millega täpsustatakse korrakaitseorgani õigust nõuda lisaks dokumentidele ka muus vormis teavet. TTJA järelevalvepraktikas on selline muudatus vajalik, kuivõrd digitaalses keskkonnas võib menetluses vajalik teave esineda muu hulgas ekraanipiltide, fotode, videote, e-kirjade, tellimuskinnituste, makseandmete, veebilehe väljavõtete või muude elektrooniliste andmetena.	Võtame teadmiseks
2. LÜHENDATULT: Märkused seoses kontrolltehinguga (täpsemad põhjendused kooskõlastuskirjas): 1. Kontrollteingu seostamine olulise või kõrgendatud ohuga piirab ebaproportsionaalselt TTJA järelevalvevõimekust; 2. TKS-s tuleks säilitada viide tarbijate huve kaitsvatele Euroopa Liidu õigusaktidele; 3. Säilitada tuleks keskmise tarbija ja keskmise lõppkasutaja standard; 4. Säilitada tuleks väljamõeldud nime ja kolmanda isiku kaasamise võimalus; 5. Säilitada tuleks teavitamise edasilükkamise võimalus;	Selgitame ja arvestame osaliselt 1. Kuivõrd kontrolltehing on erandlik meede, peavad selle kasutamise alused olema piiratud. Jääme siiski eelnõus toodud olulise ja kõrgendatud ohu juurde. 2. Selgitame. Kui teatud õigus tuleneb otse EL määrusest, ei saa riigisisese õigusaktiga (seadusega) seda muuta. Vastuolu korral EL määruse ja seaduse vahel kohaldatakse EL määrust (EL õiguse esimus). Seega säiluvad TTJA-le kui korrakaitseorganile EL

Korralduseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

6. Säilitada tuleks kontrolltehinguga omandatud asja uurimise, demonteerimise ja katsetamise õigus; 7. Kontrollteingu otsustamise õiguse delegeerimine vajab täpsustamist.	määrusest tulenevad õigused ka juhul, kui kontrollteingu regulatsioon jääb eelnõus toodud kujul. 3. Arvestame, täiendame tarbijakaitseseadust kontrollteingu erisustega. 4. Arvestame, täiendame eelnõud selliselt, et kontrollteingu tegemisel oleks korraldusseorgani ametnikul võimalus kasutada muid andmeid kui oma isikuandmeid. 5. Jätame arvestamata. Kontrolltehing on ühekordne tehing, sellega erineb ta jälitustoimingutest. Seega ei pea me võimalikuks kontrollteingust teavitamise edasilükkamist pikemaks ajaks. 6. Arvestame, täiendame tarbijakaitseseadust kontrollteingu erisustega. 7. Arvestame, täiendame eelnõud selliselt, et kontrollteingu tegemise otsustusõiguse saab asutuse juht ka edasi delegeerida.
3. Ettepanek: 1) mitte tunnistada TKS § 63 ja TNVS § 56¹ kehtetuks selliselt, et kõik valdkondlikud erisused kaovad. Kui kontrollteingu üldregulatsioon soovitakse tuua KorS-i, tuleb TKS-s ja TNVS-s säilitada TTJA valdkondlikud erisused KorS § 53¹ suhtes. 2) sätestada TKS-s ja TNVS-s, et TTJA võib teha kontrollteingu ka juhul, kui järelevalve eesmärki ei ole muude meetmetega võimalik saavutada või see on oluliselt raskendatud, ilma et oleks vaja tõendada olulise või kõrgendatud ohu esinemist. 3) säilitada TKS-s viide tarbijate huve kaitsvatest Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise kontrollimisele. 4) säilitada TKS-s ja TNVS-s kontrollteingu tegemise menetluslikud erisused: keskmise tarbija või keskmise lõppkasutajana käitumine, vajaduse korral väljamõeldud nime kasutamine, avaliku korra eest mittevastutava isiku	Vt eelmist seisukohta

kaasamine tema nõusolekul, teavitamise edasilükkamise võimalus kuni kolmeks kuuks ning kontrolltehinguga omandatud asja uurimise, demonteerimise ja katsetamise õigus. 5) täpsustada kontrollteingu otsustamise õiguse delegeerimise võimalust.	
13. Riigikantselei	
1. Terminid. Kehalähedane salvestusseade (vormikaamera). Eelnõukohase korralduseseaduse (KorS) muudatusega antakse korralduseseaduseorganile õigus kasutada pilti ja heli edastavat või salvestavat kehalähedast jälgimisseadmetikku (lühiväljend vormikaamera). Seejärel on sätestatud mitmes lõikes vormikaamera kasutamise tingimused: selle kasutamise kohustuslikkus; sellest teavitamise kohustuslikkus; kasutamise eesmärgiga mitteseonduva teabe ja eraelulise teabe salvestamise keeld; samuti salvestise säilitamise tähtaeg (30 kalendripäeva). Riigikogus vastu võetud Kaitseväge korralduse seaduse (KKS) muudatusega (898 SE) antakse Kaitsevägele õigus kasutada julgeolekualal ja selle vahetus läheduses ning laeva ohutusalas (st avalikus ruumis) pilti edastavat või salvestavat jälgimisseadmetikku, sealhulgas liikuvat kaamerat või pilti ja heli salvestavat vormikaamerat. Selles sättes on koondatud nii kohtkindel, liikuv kui ka vormikaamera ning nendega seotud tingimused on kõigil juhtudel samad. Muu hulgas ei kasutata siin terminit kehalähedane salvestusseade, kuigi silmas on peetud täpselt sama seadmetikku kui KorS-i muudatuses. Eelnevalt nimetatud põhiõiguste riivet tasakaalustavad lisatingimused selles sättes valdavalt puuduvad ning salvestise säilitamise tähtaeg on pikem (90 kalendripäeva).	Võtame teadmiseks
2. Terminid. Isikuandmete töötlemine mehitamata sõiduki kasutamisega vs. liikuv kaamera. Eelnõukohase KorS-i muudatusega antakse korralduseseaduseorganile õigus kasutada pilti edastavat või salvestavat mehitamata sõidukit. Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu ühemõtteliselt, mis	Selgitame Eelnõuga reguleeritakse uute riikliku järelevalve erimeetmetena isikuandmete töötlemist mehitamata

on sätte eesmärk – kas võimaldada kasutada pilti edastavat või salvestavat mehitamata sõidukit või tekitada juurde veel üks võimalus, kuidas saab riiklikku järelevalvet teha – pilti edastada ja salvestada. Üldjuhul ei ole sõiduk ise pilti edastav või salvestav seadmestik või selle osa, vaid platvorm, mille külge või sisse salvestusseadmestik paigaldatakse. Seega on sõiduk siinjuures vahend – näiteks statsionaarse valvekaamera asemel on valvekaamera liikuv; metsa eksinud inimese helikopteriga otsimise asemel tehakse seda drooniga jne. Näib, et sätte peamine eesmärk võib olla reguleerida eeskätt selliseid juhtumeid, kus salvestusseade ehk kaamera on paigaldatud muu liikuva eseme külge nii, et see liigub salvestamiseks kohta, kuhu inimene koos seadmestikuga üldse või sama tõhusalt, kiirelt või ohutult liikuda ei saa. See tähendab, et korralduseseaduse tegevus jääb samaks, muutub vahend ning seetõttu avarduvad ka toimingute tegemise võimalused. Riigikogus vastu võetud KKS-i muudatuse (898 SE) järgi võib Kaitseväge kasutada liikuvat kaamerat. Selle lisamist seadusesse selgitati järgmiselt: „Sättes kasutatav „jälgimisseadmestik“ hõlmab ka mittestatsionaarseid kaameraid (näiteks kaameraid, mis ei ole hoonele püsivalt kinnitatud). Jälgimisseadmestikku võidakse kasutada KKS § 36 kaitseväeluure ülesannete teostamisel ja vastava loa olemasolul ka näiteks liikuvast autost filmimiseks jne.“. Teeme ettepaneku hinnata, kas kohe jõustuvast seaduses (898 SE) on peetud silmas sarnast isikuandmete töötlemise viisi, ning kajastada seda eelnõu seletuskirjas. Samuti teeme ettepaneku muuta sätte tegeliku mõtte paremaks edasiandmiseks eelnõus KorS-i § 34¹ lõiget 1 ning vajaduse korral sama paragrahvi teiste sätete sõnastust. Seejuures on mõistlik kaaluda 898 SE-ga KKS-i lisatud termini „liikuv kaamera“ kasutusele võtmist ning vajaduse korral defineerimist.	sõidukeid või vormikaameraid kasutades. Mõlemal juhul sõnastab eelnõu selged alused, mis peaks tagama põhiõigusriive proportsionaalsuse. Samuti on meetmete sekkumisulatus erinev – ühel juhul räägitakse vaid pildi edastamisest, teisel juhul ka heli edastamisest. Seega jääme eelnõus toodud lahenduse juurde. Siiski oleme täpsustanud mõlemal juhul tehniliste vahendite sisu.
3. terminid – sõiduk, mehitamata sõiduk -Eelnõu koostajad on soovinud hõlmata terminiga „mehitamata sõiduk“ nii õhus, vees kui ka maapinnal liikuvaid sõidukeid, kuid see ei nähtu eelnõust, ei arvesta kehtiva KorS-iga, 902 SE-ga muudetavat §-i 45, 902 SE-ga KorS-i lisatavat §-i 45¹ ega valdkondlike eriseaduste termineid. Seletuskirja järgi peetakse	Selgitame Nõustume vajadusega kasutada seaduses läbivalt samu mõisteid. Muudame KorS § 34¹ sõnastust arvestades KorS §-des 45 ja 45¹ tehtud muudatustega. Siiski

Korraldatseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

mehitamata mobiilse sõiduki all silmas nii õhus, vees kui ka maismaal liikuvaid sõidukeid, mida juhitakse eemalt (juht või operaator ei asu sõidukis) või mis liiguvad iseseisvalt, näiteks tehisarul abil. Seletuskirjas on lisatud, et sõidukina tuleb seejuures käsitada igasugust liikutvat vahendit, mis ei pruugi tavatähenduses sõiduk olla. Seega ei ole eelnõu ja seletuskirja terminikasutus ühtne. Samuti peaks seletuskirjas märgitu nähtuma ka eelnõust, et rakendajale oleks arusaadav, mida sõiduki all silmas peetakse ja milliseid erinevaid liikuvaid objekte see hõlmab. Kehtiva KorS-i § 45 järgi eristatakse sõidukeid, maastikusõidukeid ning veesõidukeid. Õhusõidukeid või muid seadmeid kehtiv KorS ei käsitle. Riigikogus vastu võetud seadusega (902 SE) muudetakse KorS-i § 45 ning täiendatakse seda §-ga 45¹. Muudatustega korrastatakse olulisel määral liikuvaid vahendeid puudutavaid sõnastusi: lühiväljend „sõiduk“ hõlmab kooskõlas liikluseadusega edaspidi sõidukit, maastikusõidukit ja muud maapinnaga kontaktis liikutvat sõidukit, lisatakse seade, laiendatakse termini „veesõiduk“ sisu ning lisatakse kooskõlas lennundusvaldkonna õigusaktidega mehitamata õhusõiduk. Samuti lisatakse selle seadusega KorS-i mehitamata sõiduki, seadme või veesõiduki käsitlus: see on osaliselt või täielikult automaatne või kaugjuhitav. See tähendab, et eelnõuga lisatav § 34¹ on kitsam kui kehtiv KorS ja selles teise seadusega (902 SE) tehtavad muudatused ning hõlmab ainult sõidukit, mida mõistame liikluseaduse tähenduses. See tähendab, et välja jäävad mehitamata õhusõidukid ja veesõidukid. Juhul kui eelnõus soovitakse liikuvate vahendite küsimust ka edaspidi käsitleda, teeme ettepaneku selle terminikasutus KorS-i teiste normide ja muude seadustega kooskõlla viia, näiteks viidata KorS-i §-s 34¹ §-dele 45 ja 45¹ järgmiselt: „(...) kasutada (...) käesoleva seaduse §-des 45 ja 45¹ nimetatud sõidukit.“.	rõhutame, et KorS §-des 34¹ ja 34² ning §-des 45 ja 45¹ sätestatud erimeetmete eesmärgid on erinevad ja seega on ka sätete sõnastuse rõhuasetused erinevad.
4.Mehitamata sõiduki märgistamine - Eelnõu järgi tähistatakse mehitamata sõiduk viisil, mis võimaldab tuvastada seda kasutatavat korralduseorganit.	Selgitame Mehitamata sõiduki märgistamise nõue on eelnõus sõnastatud võimalikult üldiselt, märgistamisnõude sisuks

Korrakaitseseaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lisa 1

Seletuskirja kohaselt võib tähistus vajalikuks osutuda näiteks siis, kui sõiduk leitakse ja leidja teab, millisele korrakaitseorganile see kuulub, ning saab sõiduki leidmisest teada anda. Seletuskiri ei ava, millistel juhtudel on veel vajalik, et sõiduk oleks tähistatud. Praeguse selgituse põhjal võib järeldada, et tegemist on pigem korrakaitseorgani sisemise töökorralduse küsimusega, mida ei pea seaduses sätestama. Veelgi enam – kui korrakaitseorgan ei tähista oma sõidukit, näiteks seetõttu, et seda ei ole jõutud teha, kas see tähendab, et sõidukit ei saagi korrakaitstes kasutada? Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku tähistamise nõuet põhjalikumalt selgitada või asjakohane säte eelnõust välja jätta.	on tagada inimestele võimalus olla teadlik sellest, milline korrakaitseorgan on isikuandmete töötlemisega seotud. Ka KorS § 34 sätestatud isikuandmete töötlemise õiguslik alus näeb ette kohustuse teavitada avalikus ruumis olevatest jälgimisseadmetest. Mehitamata sõidukite puhul on teavitamine sisuliselt kahetasandiline – võimalik eelnev teavitamine ning sõiduki märgistamine. Sõiduki märgistamine aitab kaasa riikliku järelevalve läbipaistvuse tagamisele. Märgistamise nõue on teadlikult sõnastatud üldisena, sest märgistamise viise on erinevaid ning need on ilmselt ka ajas muutuvad (näiteks võib märgistamine toimuda ka läbi kaugidentimise süsteemi, mis koostoimes vastava tehnilise lahendusega annab igaühele võimaluse teada, kellele kuulub konkreetses kohas lendav mehitamata õhusõiduk).
5. Mehitamata sõiduki kasutamisest teavitamine - Norm sätestab, et kui valdusesse sisenemise või valduse läbivaatuse korral kasutatakse pilti edastavat või salvestavat mehitamata sõidukit, teavitatakse sellest valdajat ja omanikku. Palume seletuskirjas analüüsida, kas isikuandmete kaitse põhimõtetega oleks kooskõlas ka sellised juhtumid, kui kinnisasja omanikku teavitatakse mehitamata õhusõiduki kasutamisest tema kinnisasja kohal nt süüteokahtluse korral, mis on seotud seda üürilepingu alusel valdava üürnikuga.	Selgitame KorS § 34¹ sätestab iseseisva erimeetmena isikuandmete töötlemise aluse. Ka valdusesse sisenemise ning valduse läbivaatamise erimeetme kohaldamisel mehitamata sõidukit kasutades võib töödelda isikuandmeid. Õigusselguse huvides oleme koondanud kõik mehitamata sõidukite kasutamisega isikuandmete töötlemise alused ühte sättesse. Mehitamata sõiduki kasutamisega isikuandmete töötlemisest tuleb töötlemisega seotud isikuid teavitada. Kas ja keda süüteomenetlusest teavitatakse, peab selguma vastavast menetluskorrast.
6. Kaamera salvestis - Seletuskirjas märgitakse, et „Kui aga salvestist kasutatakse n-ö menetlustoimingu protokollis asendajana või selle osana, säilitatakse ka mehitamata sõiduki kasutamisel töödeldud andmete salvestisi vastavalt menetlustoimingu protokollis säilitamise tähtajale.“	Selgitame Muutsime eelnõud ning näeme selgesõnaliselt ette, et menetlustoimingu jäädvustamiseks võib protokollis

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 18 sätestab alused, millal menetlustoiming protokollitakse. Üheks aluseks on see, et protokollimise kohustus tuleneb seadusest või määrusest. HMS § 18 lõikes 2 loetletakse, mida protokoll peab sisaldama. On igati mõistetav, et tehnoloogia areng toob kaasa uusi võimalusi ning kaamera kasutamise eelis on see, et ei teki olukorra kirjaliku vormistamisega kaasneda võivaid eksimusi ega arusaamatusi. Samas on vaja näidata alus, mis expressis verbis sätestab, et 1) protokoll ei pea olema kirjalik ja 2) kas selline protokoll peab sisaldama kõiki HMS § 18 lõikes 2 loetletud elemente või on salvestise protokoll asendajana kasutamisel erisusi või teatud nõudeid ei kohaldata. Näiteks on eelnõuga lisatava § 34² selgitus selles osas põhjalikum. Palume ka lisatava § 34¹ lõike 4 juures anda põhjalik selgitus, millal üldse saab salvestist kasutada protokoll asendajana, mis alusel jne. Näiteks on § 34² selgituste juures toodud esile, et tegemist on ametniku jaoks mugavuslahendusega ja tuleb iga kord kaaluda, ega kaamera kasutamise konkreetsetes olukorras ei sekkuta ülemäära isiku eraellu. Ka mehitamata õhusõidukiga isiku kodu kohal vaatluse tegemine võib kaasa tuua tundliku eraelulise info töötlemise. Kas ka sellisel juhul tuleks kaamera kasutamisest loobuda? Palume seletuskirjas ka sellel aspektil peatuda ja seda selgitada.	koostamisel kasutada ka tehnilisi vahendeid. Seletuskirjas toome välja, et protokoll peab ka tehnilise vahendi kasutamisel vastama kõikidele protokoll nõuetele. Samuti lisasime põhiõiguste riivega arvestamise nii eelnõu sõnastusse kui ka seletuskirja.
7. LÜHENDATULT – Kaitseväge ja Kaitsejõudu kaasamise juures jäetakse eelnõuga välja kolm senist osatingimust. Senise normi järgi võib kaasata ka juhul, kui korraldusorgan ei saa: 1) soovitud tulemust saavutada ka vabatahtlikult kaasatud isiku abil; 2) ülesannet täita piisavalt tulemuslikult; 3) ohtu ennetada või välja selgitada. Seletuskirja järgi peaks kaasamine tulema kõne alla vaid hädavajaduse korral ning ohtu ennetamisel. See on õige sedastus, kuid sellest põhimõttest lähtub ka kehtiv norm. Väljajäetavad tingimused „vabatahtlikult kaasatud isiku abil“ ja „ei saa piisavalt tulemuslikult“ on	Arvestame Jätame kõnealuse punkti eelnõust välja

olulised. Esimene rõhutab korraldusorgani kohustust kasutada esmalt vabatahtlikke päästjaid, abipolitseinikke jt. Teine neist ei ole hõlmatud teiste tingimustega „ei saa“ ega „ei saa õigel ajal“. Samad tingimused on täpsustatud kujul säilitatud KorS-i § 16 lõike 1 punktis 3. Seletuskirjas on selgitatud, et ohu ennetamine ning ohukahtlus ei ole sõjaväeliste jõudude korraldusse kaasamiseks piisavad. Tegemist oleks põhimõttelise muudatusega senises praktikas. Seni on Kaitseväge ja Kaitsejõudu vahetu sunni volitustega kaasatud üldjuhul just eelnõus sätestatud vastupidiselt ohuproгноosile tuginedes (abstraktse) ohu ennetamiseks ning vähematel juhtudel ohukahtluse korral ohu väljaselgitamiseks, näiteks kõrgetasemeliste visiitide ajal. Kaitseväge ja Kaitsejõudu kaasamisel on viimase abinõuna oluline osa avaliku korra tagamisel ning Riigikantselei ei toeta sellekohaste normide niivõrd põhimõttelist kitsendamist. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku § 1 punkt 13 eelnõust välja jätta.	
8. LÜHENDATULT – kahju hüvitamine. Seletuskirjas puudub muudatuse põhjendus ja ei ole selge, miks selline erisus on vajalik. Palume seletuskirja täiendada. Teeme ühtlasi ettepaneku selgitada, mida peetakse silmas õiglase hüvitise all. Ilmselt arvestatakse siin riigivastutuse seaduse § 16 lg 3 sätestatud, aga see tuleb esile tuua ka seletuskirjas.	Selgitame Jätame kõnealuse sätte eelnõust välja